

# Rechtskundig Weekblad

Vereniging zonder winstgevend doel

Verschijnt elke Zondag

Abonnementsprijs : 400 fr. per jaar

Postcheckrekening N<sup>o</sup> 3185.22

Beheer en Redactie : Mr. René VICTOR, Justitiestraat, 21, Antwerpen

## Over het beding waarbij de schuld verhoogd wordt indien de schuldenaar niet vrijwillig betaalt

### 1. — Het verhogingsbeding. — Zijn betwiste geldigheid,

« Indien er vervolgingen moeten ingesteld worden, » hetzij langs rechterlijke weg, hetzij door tussenkomst van een raadsman, wordt het bedrag van de » factuur verhoogd met 10 % ten titel van inningskosten, zonder dat een aanmaning nodig zij. »

Aldus ongeveer luidt een beding dat meer en meer onder de algemene voorwaarden van de handelaars voorkomt, trouwens onder zeer wisselende bewoordingen. Vaak wordt de voorziene verhoging niet beperkt tot 10 procent, maar stijgt zij tot 20, 25 procent en zelfs hoger.

Sommige beslissingen verklaren dergelijk strafbeding geldig. In die zin mogen namelijk geciteerd worden : Handelsrechtbank Gent, 1 October 1938, R. W. 1938-1939, 820; idem, 4e Kamer, 7 Juni 1947 (Waldack t/ Gerneay); idem 4e Kamer, 6 Januari 1951 (p.v.b.a. De Coninck-Servaes t/ Nossin); idem 3e Kamer, 31 Mei 1951 (p.v.b.a. Minnebo t/ Temmerman); Handelsrechtbank Sint-Niklaas, 19 December 1950, R. W. 1950-1951, 963.

Volgens een ander deel van de rechtspraak is het besproken beding ongeldig, namelijk volgens: Handelsrechtbank Brussel, 16 Januari 1947, J. C. B. 1947, 131 en noot; Handelsrechtbank Luik, 9 Juli 1948, Jur. Liège, 1948-1949, 12; Handelsrechtbank Brussel, 27 October 1948, J. C. B. 1949, bl. 33 en noot, alsook J. T. 1948, 594; Handelsrechtbank Brussel, 17 October 1949, J. C. B. 1950, bl. 220 en noot; Handelsrechtbank Gent, 2e Kamer, 24 October 1950, R. W. 1950-51, 1472.

Soms wordt de verhoging bedongen niet voor het geval dat de schuldeiser de schuldenaar moet dagvaarden of hem door een raadsman moet doen aanmanen, doch eenvoudig voor het geval dat de vervalddag zonder betaling verstrijkt. Piret (Le droit au prix du vendeur de meubles corporels, n<sup>o</sup> 6) en Frédéricq (Traité, III, n<sup>o</sup> 121) oordelen dat de verhoging in die laatste veronderstelling steeds geoorloofd is. Zij maken alleen voorbehoud, in sommige voorwaarden, betreffende de geldigheid van het voorziene strafbeding, wanneer de betaling tegen de schuldenaar door een rechtsvordering moet nagestreefd worden.

### 2. — Doel en uitwerksel van het beding.

Als doel wordt aan het beding door de schuldeiser toegeschreven, de terugbetaling te verzekeren van al de kosten die hij zal hebben moeten uitgeven om de werkelijke en volledige inning van zijn schuldvordering te bekomen.

Wellicht worden, in sommige zeer grote bedrijven, gezegde uitgaven beschouwd als onderdeel van de kosten der bedrijfspolitiek, waarmede rekening is gehouden bij het vaststellen van de opbrengstprijzen. In de meeste ondernemingen nochtans wordt een proces en de kosten die ermee gepaard gaan, niet aangezien als iets waaraan men zich normaal moet verwachten en dat ten titel van algemene onkosten in de prijs wordt opgeslorpt en ten lange laatste door de verbruiker wordt betaald. Bij de meesten wordt het proces steeds beschouwd als de onaangename verrassing die de zuivere winst komt verminderen.

Waren de partijen door het betwist beding niet gebonden, dan is het zeker dat de rechter de schuldenaar alleen zou verwijzen in de eigenlijke gerechtelijke onkosten, zoals die van dagvaarding, registratie van het vonnis, getuigenverhoor, deskundig onderzoek, staat van pleitbezorger e.a. dergelijke. In tegenstelling met wat in verschillende vreemde landen geschiedt, omvatten bij ons voormelde getaxeerde onkosten noch het ereloon, noch de onkosten van de raadsman van de winnende partij. Nog minder wordt ten onzent door de rechtbanken een vergoeding toegekend uit hoofde van het tijdverlies, van de verplaatsingen, van de kosten van briefwisseling en van zovele andere nadelige gevolgen die de winnende partij ten laste blijven — nadelige gevolgen die van zodanig belang zijn dat, zoals de volkswijsheid het voorhoudt, een slechte overeenkomst steeds beter is dan een goed proces.

Het is nu juist om geen verlies te ondergaan in het geding waartoe de schuldeiser door de passieve houding van de wanbetaler genoopt is, dat hij ertoe wordt gebracht een verhoging van de schuld in dit geval te bedingen. Zulk beding komt dus in zijn principe als zeer gezond voor. Daarbij wordt uitsluitend nagestreefd de herstelling van de schade door de schuldeiser geleden ten gevolge van de weigering of van de niet gerechtvaardigde onthouding van de schuldenaar om

zijn verbintenis na te leven. Het streeft eenvoudig naar stiptheid vanwege de schuldenaar.

Niettemin wekt het beding bij meer dan een jurist een begrijpelijke argwaan wegens de aanwas van de oorspronkelijke schuld ten gevolge van de toepassing van het beding, aanwas die vaak tot aanzienlijke bedragen stijgt. Die hoge bedragen worden bereikt hetzij door de voorziening van een hoge rentevoet, hetzij — waar een matiger procent toegepast wordt — ten gevolge van het hoog bedrag waarop dit procent wordt toegepast. Aldus gaat de bedongen straf dikwijls al te zeer de werkelijke schade van de schuldeiser te boven. Het is omwille van die te verregaande uitwerksels dat het onderzochte beding bij velen minder gunstig wordt onthaald.

### 3. — De overdreven strafbedingen. — De lege ferenda.

Het is juist dat de opgelopen straf soms buitenmatig is.

Er is, ter onze kennis, in de gehele Franse en Belgische rechtsleer, maar één auteur, Prof. Kluyskens (Verbintenissen, n° 159-2°-b) die voorhoudt dat «wanneer de bedongen straf, per se, zonder twijfel, in 't oog loopend buitenmatig is, 't is te zeggen wanneer de bedongen straf hooger gesteld is dan de schade die onder welke omstandigheden ook uit de niet-nakoming der verbintenis kan voortspruiten», zij door de rechter mag gewijzigd worden omdat «in dit geval de vooraf bedongen schade geen forfaitairlijk karakter heeft (en dat) alle kansen zijn voor den schuldeischer, hetgeen de alea en dus de oorzaak der strafclausule wegneemt».

Het valt moeilijk die mening te delen. Uit juridisch oogpunt ziet men inderdaad niet in waarom de minste verhouding zou moeten bestaan tussen de omvang van de conventionele vergoeding en de omvang van de werkelijke schade, waar het zelfs niet nodig is dat de minste schade bestaat om aanleiding te geven tot de toepassing van een strafbeding. Hoe zou men kunnen oordelen dat een schade buitenmatig hoog geschat werd indien men anderzijds aanneemt dat de schade elke werkelijkheid kan missen en volkomen fictief mag zijn (Cass. 6 Juni 1912, Pas. 1912, I, 332; idem 16 Januari 1947, Pas. 1947, I, 16; idem 6 Maart 1947, Pas. 1947, I, 102).

Ter voorkoming van de feitelijke buitenmatigheid van de strafbedingen ware het ongetwijfeld doelmatig het principe aan te nemen gehuldigd in artikel 163, al. 3, van het Schweizerisches Obligationenrecht en bij artikel 343, al. 1, van het Duitse Bürgerliches Gesetzbuch. Zoals iedereen weet kennen die wetsbepalingen aan de rechter de bevoegdheid toe om de straf billijkheidshalve te verminderen of te vermeerderen wanneer zij onmiskenbaar opgeschroefd of inwendig onvoldoende voorkomt.

Nog verkieslijker ware wellicht de suggestie van Prof. De Page (deel III, n° 124bis), die voorstelt dat de wetgever tot het gebied van de strafbedingen de regel zou uitbreiden die hij in 1935 in de nieuwe tekst van artikel 1907ter heeft aangenomen wat betreft de interesten van geleende sommen. Krachtens het gewijzigde artikel mag de rechter de bedongen interest matigen wanneer de toestemming van de schuldenaar bekomen werd door misbruik te maken van zijn behoeften, van zijn zwakheden, van zijn hartstochten of van zijn onwetendheid.

Inmiddels geldt steeds in ons recht de strakke regel: «Wanneer de overeenkomst bepaalt dat hij, die in gebreke blijft ze uit te voeren, als schadevergoeding een zekere som zal betalen, dan kan aan

» de andere partij geen grotere of kleinere som worden » toegekend » (artikel 1244 B. W.).

Ondanks de onevenwichtigheid tussen de straf — hoe buitenmatig de straf ook weze — en de werkelijke schade, kan er nochtans niet gesproken worden van verrijking zonder oorzaak in hoofde van de schuldeiser, zoals de 2e Kamer van de Rechtbank van Koophandel te Gent het doet in haar vonnis van 24 October 1950 (zie n° 1). Wij staan hier inderdaad voor één van de ontelbare gevallen, waar de verrijking door de wet geduld wordt. De overdreven strafbedingen komen niet voor onder de toestanden die, bij uitzondering, aanleiding geven tot nietigheid of rescisie wegens benadeling.

### 4. — Mogelijke gevolgen die uit het aanvaarden van het verhogingsbeding kunnen sprouiten.

Indien de schuldeisers vóór de rechtbanken thans gewag maken van contractuele voorwaarden betreffende de betaling van de buitengerechtigde onkosten die zij moeten uitgeven om hun wanbetalers tot uitvoering te dwingen, dan is het ook omdat zij er tot hiertoe niet in gelukt waren dit resultaat te bekomen door middel van de gewone toepassing van artikel 1382 B.W. Ter onze kennis is het zelden gebeurd — (zie nochtans n° 7, in fine, infra) — dat de schuldenaar, buiten elke overeenkomst daaromtrent, verwezen werd om aan de schuldeiser inningskosten van enig belang te vergoeden boven het bedrag van zijn eigenlijke schuld. Hoeveel aanvragen werden er niet afgewezen voor één die ingewilligd werd.

Indien de rechtbanken het verhogingsbeding geldig verklaren zullen zij op die weigerende houding moeten terugkomen. Er bestaat inderdaad niet minder reden om een werkelijk verlies schadeloos te stellen ondanks de ontstentenis van elke voorafgaande raming van dit verlies, dan om dit verlies te vergoeden omdat het bedrag van een vergoeding forfaitair tussen partijen werd vastgesteld.

Zodat het te voorzien is dat het recht tot vergoeding wegens uitgeven van buitengerechtigde onkosten algemeen zou worden. Niet allen zou het erkend worden wanneer een strafbeding zal bestaan, doch eveneens — om logisch te blijven — in elk ander geval: zelfs wanneer de partijen op dit punt geen overeenkomst zullen gesloten hebben, onverschillig of de vordering op een contractuele, quasi-delictuele of op een wettelijke verbintenis zal gesteund zijn, — niet alleen ten voordele van de schuldeiser die een wanbetaler heeft moeten vervolgen, doch eveneens ten voordele van een schuldenaar die ten onrechte gedagvaard is geworden.

Wanneer de rechter aldus ten voordele van de winnende partij — die evenwel de schuldenaar als de schuldeiser kan zijn — een vergoeding zal willen toekennen, zal hij, onder andere, het bedrag in acht moeten nemen van het ereloon door vernoemde partij aan haar advocaat werkelijk betaald. Meer dan eens zal de tegenstrever de werkelijkheid van de betaling van dit ereloon betwisten of zijn bedrag beknipten. Zodat de rechter, in zulk geval, zich zal genoopt zien tot de kiese beoordeling van gezegd bedrag over te gaan.

Hij zal dienaangaande de taxatie van de Tuchtraad niet kunnen bevelen vermits het geschil bij veronderstelling niet zal gaan tussen advocaat en cliënt doch tusschen cliënt en tegenstrever. Ook zal de rechter de beslissing op zijn eigen oordeel moeten vestigen, weliswaar na gebeurlijk het advies te hebben ingewonnen van een of meer ervaren advocaten die hij daartoe zou aangesteld hebben.

Aldus blijkt dat de meer algemene toepassing van

het verhogingsbeding alleszins opnieuw de speciale aandacht van de pleiters zou trekken op de mogelijkheid om vergoedingen te eisen en op de voorwaarden om vergoedingen te bekomen wegens roekeloos en tergend geding evenals wegens roekeloos en tergend verweer. Wij komen verder op die voorwaarden terug (n° 10, infra).

##### 5. — Het beding, beschouwd als de wet der partijen.

De hierboven geschetste uitbreidingen van het probleem kunnen, zoals men ziet, de rechter vóór een kiese taak stellen. Zulks rechtvaardigt echter niet «per se» dat het hier onderzochte strafbeding ongeldig zou worden verklaard. Wanneer het inderdaad gaat om overeenkomsten die volkomen vrij werden gesloten, blijft de eerbied voor het gegeven woord een sluitsteen van ons recht. Zolang de overeenkomst niet indruist tegen de openbare orde of tegen de goede zeden, is het gevaarlijk haar gezag te laten betwijfelen.

Is bedoeld strafbeding strijdig met de openbare orde?

Digenen die zulks beweren, doen beroep op drie redenen tot staving van hun zienswijze :

1°) het beding zou met de openbare orde strijdig zijn omdat het bij de schuldeiser een belang zou doen ontstaan tot de niet nakoming van de verbintenis door de schuldenaar.

2°) dit beding zou bovendien indruisen tegen artikel 130 van het wetboek van burgerlijke rechtsvordering, artikel dat de openbare orde zou raken en dat niet zou toelaten dat andere kosten ten laste van de verliezende partij zouden gelegd worden dan de eigenlijke gerechtelijke kosten.

3°) ten slotte zou het beding het recht miskennen van de schuldenaar om zijn rechten vóór het gerecht vrij te verdedigen. De schuldenaar, zo zegt men, die het verhogingsbeding heeft aanvaard, kan gegronde redenen hebben om aan elke aanvraag tot betaling terecht te weerstaan. Het is voor hem een onaantastbaar recht dergelijke redenen te doen gelden. Nu, het beding zal hem hiervan weerhouden. Hoe zou de schuldenaar niet inzien dat, in geval van proces en van verlies van dit proces, hij de bedongen verhoging zal moeten betalen. Zulke vrees zou derhalve de schuldenaar kunnen aanzetten iets te presteren dat hij wellicht niet verschuldigd is, m.a.w. te verzoeken aan zijn verdedigingsrecht.

##### 6. — Zet het geding de schuldeiser aan tot misbruik?

Die vraag wordt bevestigend beantwoord door een vonnis van de tweede kamer der Rechtbank van Koophandel te Gent (24 October 1950, zie n° 1), die weigert het beding toe te passen omdat het «te gemakkelijk (zijn) doel zou voorbijstreven — namelijk de schuldenaar tot spoedige betaling aansporen — en veeleer de schuldeiser tot een spoedige proceduur zou aanzetten die hem het voordeel der bedongen prijsverhoging zou verzekeren». Op dezelfde wijze doet de Rechtbank van Koophandel te Luik opmerken dat het beding «donne au créancier intérêt à l'inobservation du contrat» (zie n° 1).

O.i. is dit argument niet aan te nemen want het zou tot dit besluit leiden dat geen enkel strafbeding geldig is zodra het voor de schuldeiser voordelig kan zijn. Geen strafbeding zou derhalve nog het minste nut bieden vermits dit nut juist hierin ligt : elke betwisting vermijden nopens de werkelijkheid en het bedrag der schade, m.a.w. elke betwisting vermijden

nopens het voordeel of het nadeel dat de bedongen straf in vergelijking met de werkelijkheid kan vertonen.

Een strafbeding moet noodzakelijk voor de schuldeiser voordelig kunnen zijn. Anders ware dit beding voor de schuldenaar in de meeste gevallen niet nadelig, wat het voor de schuldenaar moet zijn om hem aan te zetten tot de stipte nakoming van de hoofdvbintenis, hetgeen uiteraard het doel is van het strafbeding. De geldigheid van dergelijk beding kan derhalve onmogelijk afhangen van het feit dat de schuldenaar al dan niet bij haar toepassing een profijt kan vinden.

Evenmin bestaat er grond om een strafbeding ongeldig te verklaren onder voorwendsel dat indien het beding voor de schuldeiser voordelig is, zulks deze laatste tot misbruik kan aanzetten. Dezelfde mogelijkheid van misbruik bestaat steeds in bijna alle rechtsverhoudingen, zelfs in de meest nuttige op sociaal of economisch gebied. Men herinnere zich de ongunst waarmede de verzekering op het leven nog in het begin van de vorige eeuw werd aanzien, en het fameuze anathema van een tijdgenoot van Portalis, zoniet van Portalis zelf : «C'est un pacte odieux dans lequel la volonté de celui qui spéculé sur les jours du citoyen est proche du geste qui peut les abrégé». En nochtans... wie zou nu nog de levensverzekering bestempelen als indruisende tegen de openbare orde. Het gebeurt wel dat hier en daar een misdadiger opzettelijk een assurantie neemt op het leven van de persoon die hij voornemens is te vermoorden om de vergoeding in te palmen. Toch wegen die uiterst zeldzame gevallen niet op tegen de overgrote voordelen welke de levensverzekering aan ontelbare vreedzame burgers verschaft.

Op dezelfde wijze moet worden toegegeven dat praktisch alle verkopers die een verhogingsbeding in hunne algemene voorwaarden inlassen niet anders beogen dan de stipte betaling te bekomen van hetgeen hen toekomt. Indien het trouwens in één of in enkele gevallen mocht gebeuren dat een schuldeiser de conventionele verhoging zou bedingen met het inzicht de toepassing van dit beding bij verrassing te eisen, zou die schuldeiser weldra de faam verwerven welke hij wegens zijn oneerlijkheid verdient; spoedig zou hij elke ernstige cliënteel verliezen. Zoals overigens de verdere bespreking van het hier behandelde vraagstuk het zal laten blijken, beschikt de rechter voor dergelijk geval over doelmatige middelen om de drijfverijen van de overhaastige schuldeiser te vermijden.

Het doel naar hetwelk het verhogingsbeding streeft is rechtmatig. En het doel is ook gezond ten aanzien van de moraliteit in het handelsleven. Die moraliteit wordt door vele schuldenaars soms al te gemakkelijk over het hoofd gezien derwijze dat het nuttig is, ja nodig op dit gebied een zekere sleur en slenter te keer te gaan en zich tegen al te ruime opvattingen van het gegeven woord te verdedigen. Te vele mensen gaan over tot aankopen waarvan zij niet weten noch waar noch hoe zij de middelen zullen vinden om deze te betalen. Te velen rekenen erop dat zij na de vervaldag termijnen van respijt zullen bekomen, zoniet van de schuldeiser, dan toch van de rechter. Zij weten dat de rechter, op enkele uitzonderingen na, (cfr art. 1244 en 1657 BW, en 48 wet op de wissel), steeds termijnen van respijt mag toekennen en ze, in feite, dikwijls toestaat.

De wanbetaler rekent des te stilliger op de toegevingen van zijn schuldeiser daar hij bewust is dat deze laatste hem niet graag zal dagvaarden, juist om-

dat een proces voor de schuldeiser ten slotte een geldverlies betekent. Dienaangaande schrijft terecht de betreunde Pater A. Muller in zijn werk « La morale et la vie des affaires » (Casterman, 1951, bl. 86-87): « Une autre fraude consiste à se déclarer incapable de payer l'intégralité de la somme due et à mettre le vendeur dans l'alternative d'accepter un prix moindre ou d'entamer des poursuites judiciaires trop lentes ou trop onéreuses. Le consentement ainsi extorqué au vendeur ne saurait valablement libérer la conscience de l'acheteur ». Dit laatste alternatief, het instellen van « te kostelijke » procedures, zou juist komen te verdwijnen indien de kosten, al de kosten van de vordering ten laste van de wanbetaler mogen gelegd worden, hetgeen precies het doel is van het verhogingsbeding.

#### 7. — Overeenkomst nopens de gerechtskosten en openbare orde.

Thans dient de waarde nagegaan te worden van de tweede reden die vooropgesteld wordt om het verhogingsbeding met de openbare orde strijdig te verklaren. Het besproken beding zou, volgens sommigen, indruisen tegen artikel 130 van het wetboek van burgerlijke rechtsvordering waarbij het zou verboden zijn ten laste van de verliezende partij andere kosten te leggen dan de eigenlijk gerechtelijke kosten. Die zienswijze wordt namelijk gehuldigd door de Rechtbank van Koophandel te Luik (zie n° 1). Haar vonnis is ongelukkiglijk op dit punt niet verder gemotiveerd en wij kunnen bovendien de redenen niet uitdenken waarop de rechtbank zich zou hebben gesteund.

Alleszins is de gegeven oplossing door de tekst van artikel 130 volstrekt niet geboden. Deze bepaling schrijft eenvoudig voor dat de kosten ten laste van de verliezende partij zullen gelegd worden.

Daaruit valt eerst en vooral niet af te leiden dat de kosten waarvan spraak ook de buitengerechtelijke omvatten. Alleszins zouden wij dienaangaande voor een dilemma staan. Zijn de buitengerechtelijke kosten erin begrepen, dan mogen die kosten evenals de gerechtelijke, ten laste van de verliezende partij gelegd worden; zijn die erin niet begrepen, dan is het artikel er vreemd aan en mogen gezegde buitengerechtelijke kosten geldig het voorwerp maken van een overeenkomst of van een veroordeling gesteund op het gemene recht van de burgerlijke aansprakelijkheid. Het schijnt wel dat de rechtspraak zich op dit gemene recht heeft gesteund om de echtgenoot, tegen wie de echtscheiding uitgesproken werd, te verwijzen tot betaling aan zijn echtgenote van het ereloon van de advocaat die haar had bijgestaan (Brussel, 7 Maart 1894, Pand. pér. 1895, n° 441 — id., 17 Juli 1897, eod. loc. 1898, n° 569) — en om hem, die een ongeval door zijn fout veroorzaakt had, te verwijzen tot het bedrag van het ereloon van de raadsman die het slachtoffer bijstond, als bestanddeel van de schade door het slachtoffer geleden. (Pand. belges, v° Préludice, n° 248 en volg. en geciteerde rechtspraak, namelijk Luik, 17 Juli 1895, Pand. pér. n° 1892).

Het komt ons anderzijds voor dat zelfs indien het vermelde artikel 130 zowel de buitengerechtelijke als de gerechtelijke kosten mocht bedoelen, zijn voorschrift alleszins de openbare orde niet raakt.

Weliswaar werd aan de besproken wetsbepaling een imperatief karakter toegeschreven door een arrest van het Hof van Cassatie (14 Januari 1897, Pas. 1897, I, 61), doch men verlieze niet uit het oog dat de veroordeling in de kosten ten tijde van dit arrest nog vaak als een poenaliteit werd aangezien,

Thans nemen integendeel de heersende rechtsleer en rechtspraak aan dat de veroordeling in de kosten een loutere toepassing is van de aquiliaanse aansprakelijkheid (Rép. prat. droit belge, v° Dépens, n° 13 en volg.). Zoals de tekst — niet het summarium — van een arrest van Cassatie luidt (15 Mei 1941, Pas. 1941, I, 193), wordt er door het onderzochte artikel 130 niet afgeweken van de regel van artikel 1382 van het B.W. en spreken beide bepalingen nog minder elkaar tegen. Beide voorschriften sluiten elkaar niet uit en kunnen desgevallend samenlopen en zich aanvullen.

Volgens deze nieuwere en meer redelijke zienswijze wordt artikel 130 niet meer als van openbare orde beschouwd.

Als gevolg hiervan komt de jurist tot dit besluit dat de rechter de verliezende partij niet van ambtswege in de kosten zal verwijzen en dat zulke veroordeling dient gevorderd te worden (Daloz, Rép. prat. vis Frais et dépens, n° 4 en 5).

Anderzijds blijkt het dat de veroordeling in de kosten niet rust op het feit van het proces te verliezen zoals de oppervlakkige lezing van artikel 130 het zou laten geloven. Zulks legt uit waarom er geen evenredigheid moet bestaan tussen de veroordeling in de kosten en de mate waarin een van de partijen het proces wint (Cass. 13 Januari 1943, Pas. 1943, I, 14).

Welke zijn dan de criteria waarop de veroordeling in de kosten zal steunen?

Enerzijds zal hier als toetsteen dienen het begrip van de *fout* in de gerechtelijke handeling. De kosten zullen ten laste gelegd worden van de verliezende partij in zover zij een vordering ten onrechte heeft ingesteld of aan een vordering ten onrechte heeft weerstaan. Doch « ten onrechte » handelen of zich verweren, is hier niet gelijk te stellen met « verliezen ». Een pleiter kan zijn proces verliezen zonder daarom de minste onvoorzichtigheid te hebben gepleegd wanneer hij besloot zijn tegenstrever te dagvaarden. (Cass. 15 Mei 1941, Pas. 1941, I, 193).

Vele geschillen brengen zo ingewikkelde feitelijkheden of zo dubieuze rechtsproblemen ter bespreking dat de rechter zelf lang zal aarzelen nopens de passende oplossing.

Men kan zich, in vele geschillen, over de uitsprekingsgrektheid van zijn rechten vergissen. Het is niet omdat de rechter die verplicht is het geschil te beslechten en door zijn beslissing de litigieuze rechten duidelijk te maken dat gezegde rechten in feite niet betwifelbaar waren. Zij blijven zelfs betwifelbaar na zijn uitspraak in zover het vonnis vatbaar is voor hoger beroep waar de beslissing gebeurlijk zal hervormd worden.

Het louter verlies van het geding zal dus niet volstaan; het proces zelf moet bovendien door de schuld van de verliezende partij ontstaan zijn. Zo zal, bijvoorbeeld, de winnende partij de schuld dragen van het geding dat zij klaarblijkelijk met overdreven haast zal hebben ingediend. Zo zal ook het nodeloos opwerpen van excepties of het nodeloos aanvragen van onderzoeksmaatregelen de verwijzing van de winner tot de kosten voor gevolg kunnen hebben (Hrb. Brussel, 5 November 1930, J. C. B. 1930, 405, id. 27 October 1948, cod. loc. bl. 33 — Pand. belges, vis Expertise civile, n° 1225 — Pirson et De Villé, II, n° 462).

Het kan ook gebeuren dat het geschil uitsluitend oprijst doordat de één of de andere van de tegenstrevers, zoniet de twee, verwaarloosd hebben zich duidelijk uit te drukken, of nagelaten hebben zich een schriftelijk bewijs van hun akkoord te verzekeren. Zulke nalatigheden kunnen de oorzaak worden dat

een geschil gerechtelijk moet beslecht worden. Indien de winnende partij geheel of gedeeltelijk de schuld draagt van de onzekerheid van hare rechten, waarom zou zij geheel of gedeeltelijk de kosten niet moeten dragen als een gevolg van haar eigen fout.

Een ander criterium wordt soms aangenomen voor de toedeling van de kosten: het is het *belang* dat voor elke partij aan het proces gebonden is.

Er komen in de praktijk van die gevallen voor waarin ieder van de geïnteresseerden evengoed als eisende of als verwerende partij had kunnen optreden. Het is soms het louter toeval en soms het gemeen akkoord van de pleiters — zoals het gaat wanneer zij een minnelijk vonnis vragen — dat beslist dewelke van deze rollen aan elke partij ten dele zal vallen. In zulke aangelegenheden vragen de pleiters aan de rechter niet dat hij een winnende en een verliezende partij zou aanwijzen; zij stellen weinig of alleszins maar een bijkomend belang in het deel van de bewiste waarde, dat zij zullen verkrijgen. Wat zij vragen is uitsluitend of ten minste vooral dat de rechter de kritieke toestand zou zuiveren, dat hij de litigieuze knoop zou ontbinden, dat hij de scheidingslijn tussen hunne rechten zou trekken, waar die lijn ook moge liggen. Wie wint en wie verliest, wie veel en wie weinig verkrijgt, daar gaat het niet om; maar het geschil moet beslecht worden, er moet aan de contentieuze onverdeeldheid, indien men zich zo mag uitdrukken, een einde komen. Dat is in het belang van beide partijen en dat wint de ene zowel als de andere.

Dit belang van de partijen bij het proces vond onder andere toepassing, als criterium voor de verdeling van de kosten inzake echtscheiding (Rép. prat. droit belge, v° Divorce, n° 32 — B. R. Charleroi, 20 Mei 1931, J. T. 1931, 673) — in zake vordering om uit onverdeeldheid te treden (Pand. belges, vis Expertise civile, n° 1225) en in zake deskundige onderzoeken (Verviers, 26 Januari 1931, Jur. Liège, 1931, 226 — zie ook Dalloz, Rép. prat. suppl. n° 14 en volg.).

Ten slotte wordt ook, benevens de begrippen « fout » en « belang bij het geding » nog het *akkoord* van de pleiters als criterium aangenomen voor de toerekening van de gedingskosten. Zulks geschiedt wanneer de rechtbanken minnelijke vonnissen verlenen en bij die gelegenheid de beslissingen bekrachtigen welke de partijen zelve tussen elkaar hebben getroffen. Zulks geschiedt eveneens bij scheidsgerichten: het wordt door niemand betwist dat de pleiters op dit gebied de kwestie van de kosten volkomen vrij en naar goeddunken mogen regelen. Doorgaans wordt bedongen dat elke partij de kosten van ereloon van de door haar aangestelde scheidsrechter op zich neemt, of nog dat iedere partij de helft van al de kosten van het scheidsrecht zal dragen (cfr Rép. prat. droit belge, v° Arbitrage, n° 593).

Aldus zien wij, uit wat voorafgaat, dat de toedeling van de eigenlijke gerechtskosten neerkomt op een gewone kwestie van burgerlijke verantwoordelijkheid of van individueel belang, waarover geldige overeenkomsten in principe mogen aangegaan worden. Hoe meer moet het dan niet geoorloofd zijn een geldige overeenkomst te sluiten nopens buitengerechtelijke uitgaven die buiten de sfeer van de proceduurvoorschriften gebleven zijn.

#### 8. — Verijdt het beding het recht van verdediging?

Dit is de bepaalde vrees welke de Rechtbank van Koophandel te Brussel koestert (vonnis van 17 October 1949, zie n° 1). « L'acheteur, zo luidt het vonnis, peut être influencé par cette clause et renoncer à

faire valoir en justice certains griefs dans la crainte de devoir payer une indemnité supplémentaire importante au cas où la procédure engagée échouerait; cette clause fait ainsi échec à la liberté de soumettre aux tribunaux des objections éventuellement fondées ».

M. René Piret is niet zo stellig (loc cit. bl. 21). Hij drukt de mening uit dat het beding alleszins geldig is wanneer de straf niet zwaar genoeg voorkomt om de wil van de schuldenaar ernstig te kunnen beïnvloeden en om hem te doen verzaken aan de gegronde bezwaren die hij tegen de eis mocht hebben.

De zienswijze van de geleerde auteur veronderstelt dat de rechter in elk geschil zal onderzoeken of de houding van de schuldenaar al dan niet door het verhogingsbeding werd beïnvloed. Integendeel neemt de Rechtbank van Koophandel te Brussel een veel strakkere stelling aan en beschouwt zij dat elk verhogingsbeding noodzakelijk, onvermijdelijk, de schuldenaar tot onverschuldigde verzakingen zal brengen zodat, het beding principieel verworpen zijnde, het overbodig wordt nog na te gaan welke invloed het op de schuldenaar in feite kan gehad hebben.

Wij kunnen dergelijke mening onmogelijk delen.

Het is echter het één of het ander: ofwel heeft de schuldenaar feitelijk de gevorderde som betaald uit vrees voor de toepassing van het straffeding, en alhoewel hij meende geen schuld meer te hebben. Dan zal de schuldeiser tegen hem ook geen vordering meer instellen. Indien er dan nog een vraagstuk overblijft dan is dit probleem helemaal verschillend van het voorwerp van onderhavige studie. In de gedane veronderstelling zal het vraagstuk zich ertoe beperken te weten of de schuldenaar bevoegd is om tegen de schuldeiser die hij ten onrechte betaalde, de terugbetaling te vorderen van hetgeen hij hem onder de invloed van een zedelijke dwang zou hebben gestort. Ofwel, integendeel, heeft de schuldenaar toch geen gehoor gegeven aan de aanmaningen van de schuldeiser die hem dan heeft gedagvaard. In dit geval levert de dagvaarding zelve het bewijs dat het straffeding de schuldenaar geenszins de vrees heeft ingeboezemd die hem zogezegd onvermijdelijk zou aangezet hebben zich liever niet te laten dagvaarden en liever onbestaande of reeds uitgedoofde schulden te betalen.

Men spreekt trouwens al te licht van de bedreiging welke het beding zou bevatten. Elk straffeding bevat een bedreiging. Doch elke bedreiging druist niet tegen de openbare orde in. Hetgeen de openbare orde zou kwetsen, is de *onrechtmatige bedreiging* die op het recht van verdediging zou wegen. Integendeel, wie door iets rechtvaardigs bedreigd werd zijn verplichtingen na te komen, hoeft daarna niet te klagen omdat hij anders zou gepoogd hebben aan diezelfde verplichtingen te ontsnappen en het nu niet meer kan wagen. Wie beloofd heeft een schade te herstellen (zoals bijvoorbeeld gerechtskosten terug te betalen) welke hij door zijn fout zou komen te veroorzaken, mag naderhand niet volhouden dat zijn belofte voor hem thans een bedreiging geworden is, nu de tijd om de belofte te volbrengen, angebroken is.

Het schijnt dat niemand de geldigheid betwijfelt van het verhogingsbeding wanneer de verhoging eenvoudig voorzien is voor het geval dat de schuld niet op de gestelde termijn gekweten wordt, zoals dit b.v. geschiedt bij de tweede aanbidding van de kwittanties van de gas-, water- en electriciteitsvoorzieningsdienst (cfr. Piret, loc. cit.). Evenmin bestaat er aanleiding om de geldigheid in twijfel te trekken van het verhogingsbeding wanneer de verhoging niet afhangt van het loutere verstrijken van de vervaldag, doch

wel van de meest gekarakteriseerde mora die men uitdenken kan, te weten diegene die de schuldeiser tot het instellen van een vordering noopt. In beide gevallen is de oorzaak van de verhoging dezelfde. In werkelijkheid is het proces die oorzaak niet, maar wel de eisbaarheid van de schuld en het gebrek aan betaling. Het geding betekent hier slechts het moment vanaf hetwelk de wanbetaling tot bepaalde gevolgtrekkingen aanleiding zal mogen geven.

Indien een schuld geldig mag verhoogd worden wanneer en omdat zij op de gestelde dag niet is betaald, waarom zou zij dan niet mogen verhoogd worden wanneer de schuldeiser zich genoopt ziet de wanbetaler te dagvaarden. De dagvaarding bewijst in zulk geval inderdaad alleen, de halsstarigheid van de schuldenaar en het buitengewoon geduld van de schuldeiser. Het gerechtvaardigd ingrijpen tegen de schuldenaar in dergelijke voorwaarden kan koch geen minder geldige oorzaak van verhoging zijn dan het louter vervallen van de termijn van eisbaarheid.

Men merke echter op dat er ook voor de schuldeiser die zijn rechten vervolgt, een bedreiging bestaat. Ook hij is door het feit van de vordering aan gevaaren blootgesteld : mogelijk zal zijn vordering als roekeloos of tergend beoordeeld worden, — gebeurlijk zal zijn schuldenaar tegen hem uit dien hoofde een vergoeding vragen en bekomen. Zal men hierom zeggen dat de aanvragen tot schadevergoeding wegens tergend en roekeloos geding in principe van de hand moeten gewezen worden als zouden zij een bedreiging uitmaken die de schuldeiser kan weerhouden zijn rechten langs gerechtelijke weg te doen gelden?

#### 9. — De toepassingsvoorwaarden : 1. — De kennis van het beding.

Het beding dat aldus o.i. in principe geldig is, zal nochtans de schuldenaar niet binden indien het door hem niet gekend en aanvaard is geworden. En de rechter zal desdaangaande een des te strengere contrôle dienen in te stellen daar hij zal te doen hebben met een strafbeding, dat wil zeggen met een beding van uitzonderlijk recht. Het spreekt echter van zelf dat die contrôle uiterst scherp zal moeten worden, mocht de rechter vóór een leeuwenbeding staan.

Nopens die kennis van het beding door de schuldenaar zal er voor de rechter geen onzekerheid bestaan telkens het beding voorkomt als een bijzondere voorwaarde van het contract, door de partijen na grondig onderzoek en desgevallend na grondige discussie aangenomen. Doch zulks zal veelal het geval niet zijn. Gewoonlijk komt het beding voor op de rug van de brieven of in de catalogoog van de handelaar, als één onder de vele algemene voorwaarden van de verkoper in kleine letters gedrukt. Soms worden die voorwaarden voor de eerste maal door de factuur bekend gemaakt. De koper staat dan, wat de algemene voorwaarden betreft, vóór een toetredingscontract. Wanneer zal men mogen oordelen dat hij met die voorwaarden instemt? En valt er, wat gezegde toestemming betreft, geen onderscheid te maken tussen het verhogingsbeding en de andere condities?

Er bestaat alleszins een verschil tussen het besproken beding en de andere voorwaarden. Deze laatste betreffen gewoonlijk niets anders dan de *modaliteiten* onder dewelke de verbintenis zal dienen uitgevoerd te worden. Zij betreffen punten die op de ene of andere manier, hetzij door de wet, hetzij door de gebruiken voorzien zijn. Het zijn bepalingen van aanvullend recht nopens kwesties waarover noodzakelijk een regeling moet getroffen worden, indien men van de be-

staande wetten en gebruiken of van de rechtspraak wil afwijken.

Reeds wanneer het gaat om zulke gewone modaliteiten, heeft de rechtspraak meermaals het principe gehuldigd dat zij, bij stilzwijgende aanvaarding, alleen kunnen binden in zover de aandacht op speciale en uitdrukkelijke wijze erop getrokken werd (Hrb. Brussel, 20 September 1910, J. C. B. 1911, 179; Hrb. Kortrijk, 11 April 1914, J. C. F. 1914, bl. 240; Hrb. Antwerpen, 25 April 1932, P. A. 1933, bl. 450; Beroep Brussel, eerste kamer, 27 April 1932, P. A. 138, Klusksens, «De factuur als bewijsmiddel, Rechtsk. tijdschrift 1923).

Wat aldus soms vereist werd voor bedingen die loutere uitvoeringsmodaliteiten betreffen, zal nog meer terecht vereist worden wat betreft verhogingsbedingen die het wezen zelf, de *substantie* van de verbintenis wijzigen, en het bedrag van de oorspronkelijke schuld, rechtstreeks, plots en soms aanzienlijk vermeerderen.

Te dien opzichte bevat het vonnis van de Rechtbank van Koophandel te Gent, d.d. 24 October 1950 (zie n° 1), een interessante overweging. Het stelt de regel voorop dat de stilzwijgende aanvaarding van de algemene voorwaarden op de facturen gedrukt, alleen te vermoeden is wanneer het gaat om bedingen die als algemene handelsgebruiken kunnen beschouwd worden; zulks zou, volgens bedoeld vonnis, het geval niet zijn met het besproken verhogingsbeding. Die mening kunnen wij niet volkomen beamen. Het vermoeden van kennis en van aanvaarding van een gedrukte voorwaarde hangt inderdaad niet af van het feit dat het beding al dan niet van de bestaande gebruiken moge afwijken en nieuwe voorwaarden in voege moge brengen die tegen gezegde gebruiken indruisen.

Indien het noodzakelijk is de aandacht van de schuldenaar op het bestaan van het verhogingsbeding met speciale duidelijkheid te trekken, dan is zulks ook niet gesteund op het feit dat het beding niet genoegzaam in de gebruiken zou doorgedrongen zijn, maar wel op de speciale aard van het beding dat geen loutere uitvoeringsmodaliteit betreft maar dat integendeel een substantiële verandering aan de hoofdschuld teweegbrengt. Het onderscheid is te vinden niet in het al dan niet gebruikelijk zijn van het beding, maar in zijn aard en in de gewichtigheid van zijn gevolgen.

Het verhogingsbeding is dus bijzonder duidelijk aan te stippen en mag bv. niet tussen vele andere bepalingen van weinig belang vermomd worden. Een dergelijke poging om het beding te verduiken is voorhanden wanneer, bijvoorbeeld, dit beding, als een zin tussen andere voorkomt, onder een rubriek in vette letters betiteld «Wijze van betaling», wat normaal de lezer heeft laten veronderstellen dat er onder gezegde titel alleen zal gehandeld worden over de plaats van de betaling en over de middelen van de betaling of andere dergelijke modaliteiten, — zonder hoe dan ook te laten vermoeden dat de hoofdverbintenis, om de een of andere reden, kan verhoogd worden (Hrb. Gent, 4e kamer, 6 Januari 1951, De Coninck-Dervaes, t/Schoukens).

Het verhogingsbeding moet dus door de schuldenaar gekend geweest zijn. Wij geloven niet, wat dit betreft, dat, zoals dit door het pas geciteerde vonnis wordt aangenomen, de meeste kopers «van de koop afzien» indien zij «op het ogenblik van de verkoop kennis krijgen van het beding». Telkens, echter, als het in een concreet geval mocht bewezen zijn dat de koper het beding niet heeft gekend en dat zijn onwetendheid niet onvergeeflijk blijkt, zal dan ook het beding niet toepasselijk zijn.

# 10. — De toepassingsvoorwaarden : 2. — Schuldige wanbetaling.

Om de toepassing van de straf te kunnen eisen zal de schuldenaar vooreerst zijn schuldenaar in gebreke moeten gesteld hebben (Cass. 20 Mei 1948, Pas. 1948, I, 324) — tenzij, natuurlijk, het strafbeding op dit punt van het gemene recht zou afwijken.

Anderzijds zal de straf slechts opgelopen worden in zover de gedaagde schuldenaar volkomen ongelijk had zich te laten dagvaarden. De vergoeding is echter overeengekomen niet als gevolg van het loutere feit van de dagvaarding, doch in zover de schuldenaar zijn schuldeiser ten onrechte ertoe genoopt heeft een geding in te stellen. Opdat een strafbeding toepasselijk weze, moet er schuldige wanbetaling voorhanden zijn (De Page, III, 1936, n° 123).

De schuldenaar zal derhalve geen schuldvordering hoeven te betalen indien hij de betaling van de hoofdschuld alleen geweigerd of uitgesteld heeft omdat de schuldeiser zelf eerst in gebreke gebleven is zijn eigen verbintenissen na te leven (niet conforme levering, onjuist bedrag e.d.).

Hetzelfde zal trouwens ook gelden wanneer de schuldenaar ongelukkig en te goeder trouw is en termijnen van respijt vraagt en verdient. Dienaangaande uit M. Piret (loco cit.) de mening dat wanneer de schuldenaar uitstel tot betaling vraagt, hij geen verdedigingsrecht uitoefent doch enkel naar een gunst dingt. Die zienswijze schijnt ons niet helemaal juist en wij zouden liever zeggen dat, hoe men ook de termijn van respijt aanschouwe, als een recht of als een gunst, de schuldenaar alleszins het «recht» heeft dat recht te doen gelden of die gunst te vragen. Het recht om bijgevoegde tijdsbepaling te vragen is een recht van openbare orde (De Page, I, 1946) dat dus ongeschonden bestaat ondanks elk strafbeding.

Indien de rechter erkent dat de schuldenaar in de voorwaarden verkeerd om termijnen van respijt te genieten, dan impliceert dit — alleszins in de meeste gevallen — dat de schuldeiser te haastig is geweest om zijn schuldenaar te dagvaarden en dat hij hetzelfde uitstel aan gezegde schuldenaar vrijwillig en uit eigen beweging had dienen toe te staan als datgene dat door de rechter werd toegekend.

Kortom, de verhoging zal dan alleen toegepast worden wanneer de vordering zodanig gegrond voorkomt dat de schuldenaar tegen de aanvraag geen gerechtvaardigd verweermiddel in te brengen heeft en dat hij zelfs geen moratorium verdient of er geen mag bekomen omdat hij zich in een der gevallen bevindt waar de rechter geen termijn mag toestaan.

# 11. — De toepassingsvoorwaarden : 3. — Toegelaten en verboden cumuleren van vergoedingen.

Elk strafbeding is, wegens zijn forfaitair karakter, van uitzonderlijk recht en dient, om die reden, beperkend te worden geïnterpreteerd. Het verhogingsbeding zal derhalve niet mogen uitgebreid worden tot voorwerpen welke niet noodzakelijk in de verbintenis begrepen zijn. Bijvoorbeeld zal de verhoging op de interesten niet mogen toegepast worden wanneer het beding luidt dat de verhoging op het bedrag van de factuur zal berekend worden, wat uitsluitend de hoofdsom beoogt. Anderzijds zal de verhoging alleen toepasselijk zijn op het deel van de schuld dat onbetaald is gebleven (art. 1231 B. W.).

Luidens artikel 1229 van het B. W. mag de schuldeiser «niet tegelijk het nakomen van de verbintenis en de straf vorderen». Voormelde wetsbepaling stelt

een nieuwe beperking aan de draagwijdte van het verhogingsbeding.

Het gebeurt wel dat de bewoordingen van het verhogingsbeding een onderscheid maken tussen de gerechtelijke en de buitengerechtelijke kosten. Indien de straf bedongen wordt, b.v. «onverminderd de gerechtskosten» of «buiten de eigenlijke gerechtskosten», of nog «als vergoeding voor de tussenkomst van een raadsman», dan blijft het aan de rechter mogelijk de schuldenaar in de gerechtelijke kosten te verwijzen, boven de straf.

Doch de verhoging wordt meer voorzien als vergoeding «wegens de inningskosten» (in 't algemeen) door de wanbetaling veroorzaakt. Dergelijke algemene bewoordingen die geen onderscheid maken tussen beide soorten kosten, omvatten de ene zowel als de andere. Zodat de rechter die zulk beding toepast, in feite een vergoeding toekent die alle mogelijke kosten dekt. En hij zal de schuldenaar in de werkelijke kosten niet meer mogen verwijzen. Die werkelijke kosten blijven ten laste van de schuldenaar (Hrb. Gent, 7 Juni 1947, Waldack t/ Gerneay).

Het kan dus zeer wel gebeuren dat de conventionele vergoeding welke de schuldeiser zal bekomen bij toepassing van het verhogingsbeding, totaal onvoldoende zal blijken ten overstaan van het bedrag der werkelijke gedingskosten van beide soort, de gerechtelijke en de buitengerechtelijke. Wellicht zal de straf zelfs ontoereikend zijn om de zuiver gerechtelijke onkosten te evenaren, zoals bv. de kosten van getuigenverhoor of van deskundig onderzoek (die doorgaans als eigenlijke gerechtskosten worden beschouwd — R. Brussel, 25 Juli 1903, Pand. Pér. 1904, n° 497). Niettemin zal de schuldeiser zich met de onvoldoende straf moeten tevreden stellen.

Het valt meer dan eens voor dat de schuldeiser in de dagvaarding tegelijk het conventioneel en het werkelijk bedrag van de kosten vordert. De keus tussen beide is voor de rechter niet vrij. Hij moet het conventioneel bedrag toekennen vermits de overeenkomst tot wet van de partijen strekt. De schuldeiser kan natuurlijk steeds verklaren dat hij aan het strafbeding wil verzaken. Indien de schuldenaar die verzaking voordelig vindt en haar aanvaardt, dan alleen zal de veroordeling in de werkelijke kosten gerechtvaardigd zijn.

De algemene voorwaarden van de kooplieden voorzien dikwijls dat het bedrag van de factuur, na een min of meer korte termijn, een zekere interest zal opbrengen. De vraag wordt gesteld of die interest mag toegekend worden wanneer de schuldeiser reeds een vergoeding bekomt bij toepassing van het verhogingsbeding. Bestaat er daar geen dubbel gebruik vermits de straf, net zoals de interesten, een schade vergoedt die door de vertraging is veroorzaakt? De gestelde vraag dient ontkennend te worden beantwoord. Het is waar dat interesten en straf beide verschuldigd worden ten gevolge van de vertraging in de uitvoering van de hoofdverbintenis. Doch, interesten en straf streven elk naar de herstelling van een verschillende schade. De moratoire interesten vertegenwoordigen uitsluitend de schade voortspruitende, prorata temporis, uit de niet nakoming van de hoofdverbintenis en betreft haar rentabel aspect. De straf integendeel betreft een schade die volstrekt niet met het verlopen van de tijd evenredig is, doch in een of verscheidene malen verwezenlijkt wordt volgens de gang van het geding en zonder het minste verband met de rentabiliteit van het verschuldigde bedrag (cfr. Planiol et Ripert, VII, n° 879).

## 12. — Besluit.

Het beding waarbij de schuld wordt verhoogd indien de schuldenaar niet vrijwillig betaalt is in principe geldig.

De rechter zal nochtans dit beding alleen toepassen indien hij overtuigd is dat de schuldenaar erin uitdrukkelijk of stilzwijgend, doch alleszins ondubbelzinnig toegestemd heeft.

Hij zal de schuldenaar slechts tot de verhoging verwijzen in zover de schuldenaar zich volkomen ten onrechte heeft laten dagvaarden en zelfs geen termijnen van respijt verdient.

André CLOQUET,  
Adunct-referendaris  
te Gent.

## RECHTSPRAAK

### HOF VAN VERBREKING

1e Kamer. — 26 April 1951.

Voorzitter : M. Wouters.  
Raadsheer-Verslaggever : M. De Clippele.  
Advocaat-Generaal : M. Colard.

**Arbeidsongeval.** — De bij artikel 4, 2° B. van de arbeidsongevallenwet aan de kinderen beneden de 18 jaar toegekende rente is een individueel recht van ieder van hen, niet een gedeelte van een gezamenlijk recht van alle rechthebbenden. — Invloed van het bereiken van de leeftijd van 18 jaar door een hunner of het overlijden van een hunner op de rente van de anderen.

*De bij artikel 4/2° B. van de arbeidsongevallenwet aan de kinderen van de overleden getroffene, die de leeftijd van 18 jaar nog niet hebben bereikt, toegekende rente is niet een gezamenlijke per hoofd te verdelen rente, doch een aan elk der kinderen toegekende rente ten bedrage van 15 % van het jaarlijks loon van de getroffene, met dien verstande, dat de aan de verschillende kinderen toegestane renten gezamenlijk niet meer mogen bedragen dan 45 % van het voormeld loon. Bijgevolg heeft het bereiken van de leeftijd van 18 jaar door een dezer rechthebbenden of diens dood het gevolg, dat aan de andere rechthebbenden ieder 15 % van het loon toekomt, met inachtneming van de voor hen gezamenlijk gestelde grens van 45 %.*

*De rechthebbende oefent enkel zijn eigen individueel recht uit, niet een fractie van een gezamenlijk recht van alle rechthebbenden.*

Mutuelle des Syndicats Réunis t/ Mevr. de Wwe Georges Dumortier.

Gelet op het bestreden vonnis, de 24 April 1949 gewezen door de rechtbank van eerste aanleg te Doornik, uitspraak doende in hoger beroep;

Over het enig middel, schending van de artikelen 1, 4° (inzonderheid 2° litt. B, 1ste en laatste alinea van hetzelfde artikel 4), 12 en 14 van de wetten, samengeordend bij koninklijk besluit van 28 September 1931 over de vergoeding der schade voorstpruitende uit de arbeidsongevallen;

doordat het bestreden vonnis de zaak ten voordele van verweerster uitgemaakt heeft door te beslissen, dat de aangehaalde bepalingen een recht doen ontstaan op een gezamenlijk berekend pensioen of althans met recht van verhoging, ten bate van alle minder dan achttien jaar oude kinderen van het slachtoffer, zodat het verschuldigd is ten belope van 45 % van het

jaarlijks loon van het slachtoffer, zolang drie der kinderen de leeftijd van 18 jaar niet bereikt hebben, om dan met één derde te worden verminderd, telken male één dezer kinderen bedoelde leeftijd bereikt;

zulks terwijl in het wettelijk stelsel het voor elk der kinderen verschuldigde pensioen van de aanvang af, dit is op de datum van het overlijden, vastgesteld wordt op het individuele aandeel, dat aan hetzelfde toekomt — namelijk 15 % voor elk van drie kinderen of minder, 45/4 % voor elk van vier kinderen, 45/5 % voor elk van vijf kinderen en zo voort, op zulke wijze dat het voor elk hunner uitgekeerde pensioen, zonder aanwas ten bate van de anderen, wegvalt op het ogenblik dat het onder meer door het feit dat het de leeftijd van achttien jaar bereikt of overlijdt, geen recht meer heeft op het pensioen;

Overwegende dat de wet van 24 December 1903 op de vergoeding der schade, voortspuitende uit de arbeidsongevallen, en de wijzigende wetten, samengeordend bij koninklijk besluit van 28 September 1931, in artikel 4-2° B bepalen dat, wanneer het ongeval de dood van de getroffene veroorzaakt, aan de kinderen, die niet achttien jaar oud zijn, een tijdelijke lijfrente wordt toegekend « gelijk aan 15 % van het » jaarloon voor elk kind, zonder dat het totaal 45 % » van voornoemd loon mag overschrijden »;

Dat uit die bepaling volgt dat deze rente geen gezamenlijke per hoofd te verdelen rente is, maar dat het overlijden voor elk der minder dan achttien jaar oude kinderen het recht doet ontstaan op een rente, welke 10 % van het loon vertegenwoordigt, en dat de uitoefening van dit recht beperkt is door het bestaan van de andere kinderen, die gelijke rechten bezitten;

Dat bijgevolg, wanneer een dezer rechthebbenden de leeftijd van achttien jaar bereikt of komt te verdwijnen, de anderen hun recht behouden en het uitoefenen in de mate waarin het bestaan van andere kinderen, waaraan zodanig recht ten goede komt, geen renten tot gevolg heeft waarvan het geheel 45 % van het loon zou overschrijden;

Dat de rente van de andere kinderen niet aan de rechthebbende ten goede komt, maar dat hij enkel zijn eigen recht uitoefent;

Overwegende dat het bestreden vonnis niet beslist, zoals het middel beweert, dat de wet een recht op een gezamenlijk berekend pensioen, of althans met recht van aanwas, doet ontstaan;

Dat het integendeel, zo door eigen motieven als door verwijzing naar die van de eerste rechter, verklaart dat de rente geen gezamenlijk karakter heeft, dat de wees door aanwas of rechtsovergang geenszins baat haalt uit de renten van de andere rechthebbenden; dat zijn beslissing steunt op het motief dat de wees enkel een individueel recht in de integraliteit er van uitoefent, recht waarvan de uitoefening tijdelijk beperkt was;

Waaruit volgt dat de bestreden beslissing de ingeroepen wetsbepalingen niet geschonden heeft;

Dat het middel niet gegrond is;

Om die redenen:

Verweept de voorziening;

Veroordeelt aanlegster tot de kosten en tot een vergoeding van 150 frank jegens verweerster.

## RAAD VAN STATE

3e Kamer. — 8 December 1950.

Voorzitter: M. Moureau.

Raadsheren: MM. De Bock en Holoye (verslaggever).

1. **Gelijkheid voor de wet.** — **Différentiële wedderegel**ing voor graad met effectieve bediening en graad ten persoonlijke titel.
2. **Gemeentepersoneel.** — **Rechten gemeenteraad** alleen door wet beperkt. — **Ministeriële instructies** niet reglementair noch voor gemeente bindend.
3. **Ambtenaren.** — **Verkregen rechten.** — **Vervallen termijnen.** — **Onregelmatige retroactiviteit.**
4. **Administratieve voogdij.** — **Vernietiging op grond** van algemeen belang. — **Beoordelingsrecht van de Kroon.**
5. **Machtsoverschrijding.** — **Voogdijbesluit** dat onregelmatige retroactiviteit toelaat.
6. **Nietigverklaring.** — **Ontvankelijkheid.** — **Niet nader** bepaalde acten.

1. *Het principe der gelijkheid voor de wet wordt slechts dan miskend, wanneer men een verschillende regeling toepast op personen die in dezelfde toestand verkeren.*

*Dit is niet het geval wanneer een gemeente de weddeverhoging der bureelhoofden niet toepast op ambtenaren aan wie zij de graad van bureelhoofd ten persoonlijke titel heeft behouden, na afschaffing van hun bediening.*

2. *De macht van de gemeenteraad de wedden van de beroepsaangestelden vast te stellen, behoudens goedkeuring door de Bestendige Deputatie (art. 84, Gemeentewet, en art. 1, wet 21-12-1927), wordt slechts door de wetsbepalingen beperkt.*

*De ministeriële instructies ter zake hebben noch de draagwijdte noch de uitwerking van een reglement. Zij vaardigen geen regels uit die voor de gemeenten bindend zijn.*

3. *Verkregen rechten van ambtenaren op de wedde van hun bediening gelden niet voor de toekomst, wel voor de vervallen termijnen.*

*Aan ambtenaren, waarvan de bediening is afgeschaft, en die hun graad ten persoonlijke titel behouden, kan een aan de bediening verbonden retroactieve weddeverhoging niet worden geweigerd, voor een periode gedurende dewelke zij de bedoelde bediening volgens het oude kader hebben uitgeoefend.*

4. *De Koning blijft binnen de perken van het beoordelingsrecht, bepaald bij art. 87 van de gemeentewet, wanneer hij een beslissing der Bestendige Deputatie, waardoor geweigerd werd een beslissing van de gemeenteraad goed te keuren, vernietigt, na in de motieven van het vernietigingsbesluit de wettelijkheid van de gemeentelijke beslissingen te hebben gerechtvaardigd en te hebben beslist dat de weigering deze beslissing goed te keuren op grond van onwettelijkheid, het algemeen belang heeft geschaad, doordat ten gevolge van de weigering een bijkomende finan-*

*ciële last werd opgelegd aan een gemeente met aanzienlijk begrotingstekort.*

5. *In de mate waarin het een onregelmatige retroactiviteit toelaat, is het K.B. waarbij beslist wordt dat een bepaalde gemeenteraadsbeslissing uitwerking mag hebben, met machtsoverschrijding genomen.*
6. *Niet ontvankelijk is de aanvraag tot nietigverklaring van acten welke niet nader worden bepaald.*

Adam e.a. t/ Gemeente Jumet en Belgische Staat  
(Ministrer v. Binnenl. Zaken).

De Raad van State,

Gezien het verzoekschrift d.d. 28 Januari 1950, ingediend door Adam Georges, Aucremann Raoul, Del-pierre Jean-Baptiste, Labby Casimir, Lambilliotte Urgiste, Lechien Alfred, Meuter Maurice, bureelhoofden bij het gemeentebestuur van Jumet, en Coquillart Paul, gewestelijk secretaris van de Algemene Centrale der Openbare Diensten te Charleroi;

Overwegende dat de verzoeker Coquillart Paul verklaart van zijn eis afstand te doen; dat het past de afstand te bewilligen;

Overwegende dat de andere verzoekers bij beslissing van de Gemeenteraad van Jumet van 15 November 1944 tot bureelhoofd zijn benoemd; dat in het kader van het personeel, zoals het 11 Juli 1945 door de Gemeenteraad was vastgesteld, twee afdelingshoofden en twaalf bureelhoofden voorkwamen; dat dit kader niet aan de hogere overheid voor goedkeuring werd voorgelegd; dat de Gemeenteraad van Jumet voor de uitvoering van de besluitwet van 10 Januari 1947 een nieuw kader van zijn personeel moest vaststellen; dat ingevolge de bemoeiingen van de hogere overheid de Gemeenteraad er toe gebracht werd het getal leidende ambtenaren te verminderen; dat in het kader, zoals het op de zitting van 29 Juni 1949 is vastgesteld, geen afdelingshoofd meer voorkomt, en dat het enkel vier bureelhoofden voor het centraal bestuur en een bureelhoofd voor de regioën bevat; dat de Gemeenteraad in zijn zitting van 27 Juli 1949 besloot, de verschillende bureau's van het centraal bestuur van 1 Augustus 1949 af te hergroeperen in vier diensten die beantwoordden aan het in het kader opgenomen getal bureelhoofden, en voor de leiding van die diensten een afdelingshoofd onder persoonlijke titel en drie bureelhoofden aanstelde; dat van de verzoekers niemand als leidend ambtenaar werd gekozen;

Overwegende dat de Gemeenteraad van Jumet bij beslissing van 10 September 1947 aan al de bureelhoofden van het gemeentebestuur een zelfde weddeschaal had toegekend als die welke op de bureelhoofden in Rijksdienst wordt toegepast; dat, bij beslissing van 27 Juli 1949, de Gemeenteraad aan de bureelhoofden, met ingang van 1 Juli 1948, de nieuwe weddeschaal toekende welke sedert 1 Juli 1948 op de Rijksambtenaren van toepassing is; dat in die beslissing evenwel duidelijk werd gezegd dat « deze weddeschaal slechts toegekend wordt aan die bureelhoofden wier functie bij toepassing van het nieuwe kader kan worden erkend, namelijk vier in het hoofdbestuur en één in de administratieve dienst van de regioën. De supernumeraire bureelhoofden blijven persoonlijk de weddeschaal genieten die 10 September 1947 werd vastgesteld en door de bestendige deputatie op 24 October 1947 werd goedgekeurd »; dat deze laatste clause 23 September 1949 door de bestendige deputatie van de Provincieraad van Henegouwen onwettig verklaard en afgekeurd werd; dat de beslissing van de bestendige

deputatie bij besluit van de Regent van 27 October 1949 nietig werd verklaard; dat de verzoekers de nietigverklaring aanvragen van :

1. de hierboven overgenomen beperkende bepaling uit de beslissing van de Gemeenteraad van Jumet van 27 Juli 1949 ;

2. het besluit van de Regent van 27 October 1949 ;

3. alle andere uitvoeringsbesluiten en -beslissingen van om het even welke aard die uit de bedoelde beperkende bepaling en uit de goedkeuring er van voortvloeien ;

Overwegende dat de verzoekers betogen dat de beslissing van de Gemeenteraad, die weigert op hen de nieuwe weddeschaal toe te passen, met machtsverschrijding is genomen, daar zij strijdig is met de regelen die uit de ministeriële instructies terzake voortvloeien; dat zij het grondwettelijk beginsel van de gelijkheid voor de wet miskent en het beginsel van de verkregen rechten schendt ;

Overwegende dat, ingevolge de beperking van het getal bureelhoofden en de aanwijzing van de ambtenaren die als bureelhoofd werden gehandhaafd, de bediening der verzoekers werd afgeschaft; dat de gemeente Jumet hen weliswaar de graad van bureelhoofd persoonlijk liet behouden, maar dat zij de functie er van niet meer uitoefenen; dat derhalve hun toestand verschilt van die van hun collega's aan wie de nieuwe weddeschaal is toegekend; dat het beginsel der gelijkheid voor de wet slechts dan wordt miskend, wanneer men een verschillende regeling toepast op personen die in dezelfde toestand verkeren ;

Overwegende dat, krachtens artikel 84 der gemeentewet en artikel 1 der wet van 21 December 1927, de wedden der beroepsaangestelden door de Gemeenteraad worden vastgesteld behoudens goedkeuring door de bestendige deputatie; dat de macht van de Gemeenteraad slechts door de wetsbepalingen wordt beperkt; dat de ministeriële instructies terzake de draagwijdte noch de uitwerking van een reglement hebben; dat zij geen regels uitvaardigen die voor de gemeenten bindend zijn ;

Overwegende dat de verzoekers ten slotte betogen dat de beslissing verkregen rechten schendt ;

Overwegende dat de verzoekers voor de toekomst geen recht hebben op de weddeschaal der ambtenaren die de functie van bureelhoofd uitoefenen; dat de verzoekers die functie niet uitoefenen; dat de nieuwe weddeschaal evenwel van 1 Juli 1948 af van toepassing is, terwijl de beslissing tot wijziging van het kader pas 1 Augustus 1949 in werking is getreden; dat de verzoekers van 1 Juli 1948 tot 31 Juli 1949 de functie van bureelhoofd hebben uitgeoefend; dat de Gemeenteraad van Jumet zijn macht te buiten is gegaan toen hij de bepaling, welke de nieuwe weddeschaal alleen toekeende aan de bureelhoofden wier functie bij toepassing van het nieuwe kader kon worden erkend, tot 1 Juli 1948 deed terugwerken;

Overwegende dat het verzoekschrift ook strekt tot nietigverklaring van het besluit van de Regent van 27 October 1949; dat het hierop steunt dat door dat besluit een onwettelijke beslissing uitwerking kan hebben en op het feit dat de regering, waar zij het algemeen belang inroept om de vernietiging van de beslissing der bestendige deputatie te rechtvaardigen, gebruik zou hebben gemaakt van een gebruikelijk beding dat geen eigenlijke reden aangeeft;

Overwegende dat het besluit van de Regent in zijn motivering de wettelijkheid van de beslissing van de Gemeenteraad rechtvaardigt; dat het besluit van de Regent binnen de perken van het beoordelingsrecht, bepaald bij art. 87 van de gemeentewet, gebleven is,

waar het beslist dat de weigering, deze beslissing op grond van onwettelijkheid goed te keuren, het algemeen belang schaadt terwijl, ten gevolge van die weigering, aan een gemeente met een aanzienlijk begrotingstekort een bijkomende financiële last werd opgelegd;

Overwegende echter dat het besluit van de Regent van 27 October 1949 beslist dat de beslissing van de Gemeenteraad van Jumet van 27 Juli 1949 uitwerking mag hebben; dat het besluit van de Regent met machtsverschrijding is genomen voor zover het toelaat dat die beslissing tot 1 Juli 1948 terugwerkt;

Overwegende dat het verzoekschrift ten volle strekt tot nietigverklaring «van alle uitvoeringsbesluiten en -beslissingen van om het even welke aard»; dat die aanvraag tot nietigverklaring van akten welke niet nader worden bepaald, niet ontvankelijk is,

## BESLUIT :

### Artikel 1 :

De beslissing van de Gemeenteraad van Jumet van 27 Juli 1949 die de nieuwe weddeschaal niet verleent dan aan de bureelhoofden wier functie bij toepassing van het nieuwe kader kan worden erkend, wordt vernietigd voor zover zij 1 Juli 1948 uitwerking heeft.

### Artikel 2 :

Het besluit van de Regent van 27 October 1949 wordt vernietigd voor zover het toelaat dat de beslissing van de Gemeenteraad van Jumet van 27 Juli 1949 tot 1 Juli 1948 terugwerkt.

### Artikel 3 :

Van dit arrest zal een uittreksel in het Belgisch Staatsblad worden bekendgemaakt.

### Artikel 4 :

De kosten, bepaald op 300 frank, zijn ten laste van de Gemeente Jumet.

... ..

## HOF VAN BEROEP TE BRUSSEL

3e Kamer. — 2 Juni 1951.

Voorzitter : M. Scheyvaerts.

Raadsheren : MM. Gilmet en Schilling.

Advocaat-Generaal : M. Stryckmans.

1. **Vatbaarheid voor hoger beroep.** — Een vordering in vreemde munt moet overeenkomstig artikel 33 wet van 25 Maart 1876 worden geschat. — In casu geen overdreven schatting in de zin van artikel 35 dezer wet.

2. **Verjaring inzake rivierbevrachting.** — Betaling van een dag overliggeld in casu geen erkenning van de schuld tot betaling van 15 overligdagen. — Die betaling heeft dus niet de in artikel 59 van de wet van 5 Mei 1936 bedoelde verjaring gestuit.

1. **Wanneer het bedrag van de vordering in vreemde munt is uitgedrukt, moet deze als een voor schatting vatbare koopwaar worden aangemerkt, zodat overeenkomstig artikel 33 van de wet van 25 Maart 1876 op de bevoegdheid tot schatting van de waarde van het geschil moet worden overgegaan.**

*In casu blijkt niet dat de oorspronkelijke eiser die waarde op een overdreven bedrag zou geschat hebben ten einde de wetsbepalingen betreffende de*

grens voor de vatbaarheid voor hoger beroep te ontduiken. Ten tijde van de dagvaarding in eerste aanleg (1940) was het immers onmogelijk zelfs bij benadering te bepalen welke de verhouding tussen de Nederlandse gulden en de Belgische frank zou zijn op de dag der betaling. Vervacht moest worden, dat deze eerst na de uiteindelijke beslissing zou geschieden, zodat inmiddels schommelingen in de waarde van de respectievelijke valuta's mogelijk waren.

Het ingesteld hoger beroep is derhalve ontvankelijk.

2. De vrijwillige betaling van een dag overliggeld zou alleen dan de in artikel 59 van de wet van 5 Mei 1936 op de rivierbevrachting bedoelde verjaring stuiten, indien de betaling bij wijze van afkorting geschied was en aldus als erkenning van de schuld zou worden beschouwd, hetgeen in casu niet het geval is, daar de verschuldigdheid van vijftien overligdagen steeds werd betwist.

O.N.M. t/ G.D.

Gezien de stukken des gedings, onder meer de uitgifte van het vonnis, op tegenspraak door de rechtbank te Antwerpen op 24 December 1942 gewezen, alsmede de geregistreerde akte van hoger beroep, op 13 Maart 1943 betekend;

Overwegende dat de door G... D..., eigenaar van het schip «G...», thans beroepene, oorspronkelijk ingestelde vordering er toe strekte de N.V. O. N. M., thans beroepster, tot betaling te doen veroordelen van 510 Nederlandse gulden voor 15 overligdagen naar aanleiding van een op 7 December 1938 te Antwerpen gesloten bevrachtingsovereenkomst;

Overwegende dat deze eis door de eerste rechter ingewilligd werd;

Overwegende dat beroepene D... een middel van niet-ontvankelijkheid tegen het beroep opwerpt, hierin bestaande dat de oorspronkelijke eis op 4 Januari 1940, dag waarop de dagvaarding betekend werd, slechts een bedrag van 510 gulden tot voorwerp had; dat dit bedrag, in Belgische franken omgezet, ten hoogste  $510 \times 16,625 \text{ frs} = 8.478,75 \text{ fr.}$  uitmaakt; dat aangezien in 1943, toen het hoger beroep ingesteld werd, de Rechtbank van Koophandel in eerste en laatste aanleg tot 12.500 fr. souverain vonniste (artikel 16 der wet van 25 Maart 1876, gewijzigd bij het koninklijk besluit n° 63 van 13 Januari 1935), het beroep defectu summae niet ontvankelijk is;

Overwegende dat, wanneer het bedrag van de eis, zoals ter zake, in vreemde munt wordt uitgedrukt, de vreemde munt als een voor schatting vatbare koopwaar aangemerkt wordt, dat in dergelijk geval overeenkomstig artikel 22 van voormelde wet van 25 Maart 1876 op de bevoegdheid tot schatting van het geschil moet overgegaan worden;

Dat zulks dan ook ten deze gedaan werd;

Dat immers in het vonnis waartegen beroep de volgende overweging voorkomt:

«Overwegende dat de gedaagde akte vraagt van »haar begroting des gedings op meer dan frs. 12.500 »en dat deze begroting niet betwist wordt;»

Overwegende voorts, dat beroepene echter artikel 35 van evengenoemde wet van 1876 inroept, stellende dat de door beroepster gedane schatting overdreven is en slechts ten doel had de wet, die de waarde van de hoogste aanleg bepaalt, te ontwijken;

Overwegende hieromtrent dat luidens de dagvaarding, de omzetting van het gevorderde bedrag Neder-

landse guldens in Belgische munt aan de hoogste koers op de dag der betaling moet geschieden;

Overwegende dat, toen de eis in 1940 ingeleid werd, het onmogelijk was zelfs bij benadering te bepalen welke gebeurlijke verhouding tussen de Nederlandse guldens en de Belgische frank op de dag der betaling zou zijn; dat te vermoeden was dat deze betaling eerst na de uiteindelijke beslissing van het gerecht plaats zou grijpen, derwijze dat ook te voorzien was dat een zekere tijd nog zou verlopen, gedurende dewelke schommelingen in de waarde der munt mogelijk waren;

Dat, zo later gebleken is dat de gulden in verhouding tot de frank gedaald is, het tegengestelde zich na de oorlog van 1914-1918 voordeed, derwijze dat voorzeker niet kan gezegd worden, dat de in 1940 gedane schatting overdreven was en geschiedde met het doel om de wetsbepalingen betreffende de vatbaarheid voor hoger beroep te ontduiken;

Overwegende dat dit middel van niet-ontvankelijkheid mitsdien niet opgaat;

Overwegende voorts dat, zo de charter-partij in Nederland gesloten werd, in een eerste te Antwerpen getekende bevrachtingsovereenkomst bedongen werd, dat deze vervangen zou worden door een nieuwe overeenkomst onder dezelfde voorwaarden, die in Nederland zou worden aangegaan;

Dat de Belgische wet mitsdien toepasselijk is;

Overwegende dat beroepster opwerpt dat, aangezien de laatste ligdag viel op 2 Januari 1939 en de inleidende dagvaarding eerst van 4 Januari 1940 dagteekent, de eis verjaard zou zijn bij toepassing van artikel 59, 3°, der Belgische wet van 5 Mei 1936 op de binnenscheepvaart, waarnaar in de eerste bevrachtingsovereenkomst verwezen werd; dat immers het derde lid van artikel 59 als volgt luidt:

«De verjaring loopt vanaf den dag waarop het feit »zich heeft voorgedaan, dat tot de vordering aanleiding geeft»;

Overwegende dat de eerste rechter op dit verweer niet inging, van mening zijnde dat de verjaring door de vrijwillige betaling van één dag overliggeld gestuit werd, daar deze betaling een erkenning van de rechtmatigheid van de eis oplevert;

Dat beroepster terecht te dien aanzien aanvoert dat de betaling van één dag overliggeld slechts dan als erkenning zou kunnen gelden, indien deze betaling bij wijze van afkorting geschiedde, hetgeen ten deze het geval niet was, daar door beroepster steeds betwist werd dat beroepene recht had op 15 overligdagen;

Overwegende nu ten aanzien der toepassing van voormeld artikel 59, 3° lid, dat het feit, hetwelk tot de vordering aanleiding gegeven heeft, te vinden is in de vertraging van de bevrachter om de te vervoeren kolen in het schip te laden, dat deze vertraging bij het verstrijken van de laadtijd intreedt;

Overwegende dat vier dagen laadtijd voorzien waren, terwijl vaststaat dat het schip op 14 December 1938 ter laadplaats toegekomen was; dat de inleidende dagvaarding eerst op 4 Januari 1940 werd betekend — en niet op 4 Januari 1939 zoals bij vergissing in de besluiten van beroepene vermeld — derhalve meer dan één jaar na de dag waarop het feit, dat tot de vordering aanleiding gaf, zich voordeed;

Dat alle vorderingen bij internationaal vervoer na één jaar verjaren;

Dat de eerst rechter mitsdien de eis als verjaard had moeten ontszeggen;

Om deze redenen:

Het Hof,

na er over beraadslaagd te hebben :  
Rechtdoende op tegenspraak :

Gehoord in openbare zitting de heer Van de Vliedt, substituut Procureur-Generaal, in zijn eensluidend advies betreffende de ontvankelijkheid van het beroep;

Alle verdere of tegenstrijdige besluiten verwerpende;  
Verklaart het beroep ontvankelijk en gegrond;  
Doet het bestreden vonnis mitsdien te niet;  
Wijzigende :

Ontzegt aan beroepene, oorspronkelijke aanlegger, zijn eis als verjaard;

Veroordeelt hem tot al de kosten.

NOOT : Wat betreft de toepasselijkheid van artikel 33 van de wet van 25 Maart 1876 op het geval, waarin gevorderd wordt een bedrag in vreemde munt, waarvan de waarde in Belgisch geld moet berekend worden volgens de op de dag der betaling nog onbekende koers, is bovenstaand arrest in overeenstemming met o.a. de cassatie-arresten van 27 October 1932, Pas. 1932, I, 288, en 6 April 1933, Pas. 1933, I, 199, en het arrest van het Hof van Beroep te Brussel, 21 Mei 1927, Pas. 1928, II, 40. Zie ook Braas, Précis de Proc. civile, 3e druk, p. 347, noot 1.

Een vordering van onbepaalde waarde is naar Nederlands recht steeds vatbaar voor hoger beroep.

Bij zijn arrest van 15 Juni 1923 (N. J. 1923, 1025; W. 11134) maakte de Hoge Raad der Nederlanden uit, dat de vordering tot betaling van 5000 R.M. (de mark was toen een halve Nederlandse cent waard) of het daarmee gelijkgestelde bedrag in Nederlands geld naar de koers van de dag der betaling, onbepaald is, indien de dag der betaling onzeker is, evenals de dan geldende koers; het vonnis was derhalve beroepbaar.

Bij zijn arrest van 26 Juni 1931 (N. J. 1931, bl. 1589, W. 12343) besliste de Hoge Raad echter als volgt : « De waarde van de vordering tot betaling van een bedrag in marken of van de waarde daarvan in Nederlandsch geld naar de koers ten dage der betaling, hangt af van de waardeverhouding tussen het Duitse en het Nederlandse betaalmiddel op een in de toekomst gelegen onzeker tijdstip. Die waarde kan slechts door schatting worden vastgesteld. »

De rechter, rekening houdende met de waarschijnlijkheid, mag uitmaken dat de waarde ligt beneden de grens van de vatbaarheid voor hoger beroep. Bij een tegenovergestelde opvatting zou het doel der bepaling : *beperking van procedure bij beperkt belang*, veelal niet worden bereikt (zie Star Busmann, Hoofdstukken van Burgerlijke Rechtsvordering, n° 79, blz. 72).

## HOF VAN BEROEP TE GENT

2e Kamer. — 12 Maart 1951.

Voorzitter : M. Thienpont.

Raadsheren : M.M. van Wetter en Belpaire.

O.M. : M. Matthys, Subst. Procureur-Generaal.

**Vatbaarheid voor hoger beroep. — Wordt bepaald door het bedrag van de gevorderde som. — Begroting door eiser zonder betekenis. — Kracht van gewijsde van het vonnis over de ene eis t.a.v. de uitspraak over de andere eis. — De samenvoeging van beide eisen wegens verknochtheid verandert niets aan de regelen betreffende de vatbaarheid voor hoger beroep.**

**ARREST :** Wanneer een vordering strekt tot betaling van een zekere som, wordt de aanleg door het bedrag dezer som bepaald en is de begroting van de vordering door de eiser t.a.v. de aanleg zonder gevolg.

Daar de eerste rechter in het deel van zijn vonnis waarbij hij op de eerste eis heeft beslist, de wederzijdse aansprakelijkheid van de partijen in hoogste aanleg heeft vastgesteld, wordt in hoger beroep de kracht van het gewijsde impliciet doch noodzakelijk ingeroepen door geïntimeerde, waar deze de niet-ontvankelijkheid aanvoert van het hoger beroep t.a.v. de eerste vordering, in dier voege, dat voormelde aansprakelijkheid niet meer ter sprake kan komen ter gelegenheid van de behandeling van het hoger beroep, voor zover het dit deel van het aangevallen vonnis bestrijdt, dat uitspraak doet over de tweede eis, door geïntimeerde ingesteld.

Het Hof zou immers de omstandigheden en de oorzaak der aanvaring en de daaruit volgende verantwoordelijkheden niet opnieuw kunnen bespreken zonder geïntimeerde eventueel te beroven van het voordeel van de beslissingen van het bestreden vonnis, die in kracht van gewijsde zijn gegaan. De omstandigheid, dat beide eisen wegens verknochtheid zijn samengevoegd, wijzigt niet de regelen omtrent de vatbaarheid voor hoger beroep.

O.M. : De verknochtheid van twee vorderingen, waarvan de eerste door de ene partij en de tweede door de andere partij is ingesteld, heeft bij gemis aan uitdrukkelijke wetsbepaling geen enkele invloed op het bedrag van de aanleg.

Al vinden beide rechtsvorderingen hun grondslag in hetzelfde feit en al zijn ze van zodanige aard, dat het lot van de ene noodzakelijk invloed moet uitoefenen op het lot van de andere, is hun samenvoeging door de eerste rechter slechts een onderzoeksmaatregel, die noch de aard, noch het bedrag, noch de individualiteit dezer rechtsvorderingen kan wijzigen en in geen geval invloed kan uitoefenen op de vatbaarheid voor hoger beroep. Deze blijft uitsluitend bepaald door de aard en het bedrag van elk dezer rechtsvorderingen afzonderlijk.

Dit zou alleen anders zijn, indien zou worden aangenomen, dat de tweede vordering eigenlijk een wedereis is, in welk geval artikel 37 der wet op de bevoegdheid zou van toepassing zijn (samentelling van beide vorderingen).

In casu mist de tweede vordering echter een der vereisten voor het zijn van wedereis, nl. het ingesteld zijn bij wijze van incident in de procedure over de eerste eis. (de tweede vordering was in casu bij afzonderlijke dagvaarding ingesteld.) Het hoger beroep betreffende de eerste vordering is niet ontvankelijk als niet vatbaar voor hoger beroep; het incidenteel hoger beroep betreffende de tweede vor-

Vlaamse Juristen,

abonneert U

op het

“Rechtskundig Weekblad”

*dering, waarvan de waarde hoger ligt dan de grens van niet-vatbaarheid voor hoger beroep, is daaren-  
tegen wel ontvankelijk. (In onderhavig geval werd  
het vonnis nooit betekend, zodat geïntimeerde, die  
nooit daarin heeft berust, nog steeds bevoegd was  
om in hoger beroep te gaan).*

Hautekete t/ N.V. Belgian Gulf Oil Cy

#### Advies van het O.M.

##### I. Wat betreft de ontvankelijkheid der beroepen.

Het rechtsgeding, dat aan het oordeel van het Hof onderworpen wordt, heeft zich voor de eerste rechter — de rechtbank van eerste aanleg te Dendermonde, zetelende als consulaire rechtsmacht — als volgt voorgedaan :

1°. Bij exploit dd. 30 Augustus 1948 heeft appellante, Hautekete, Augusta, eigenares van de lichter « Augusta », de geïntimeerde N.V. « Belgia Gulf Oil Cy. », eigenares van de tanklichter « Pax », vóór voormelde rechtbank laten dagvaarden tot betaling van een totale som van 13.669,20 fr., zijnde het bedrag der schade, aan het schip « Augusta », veroorzaakt ten gevolge van een aanvaring op de Schelde, bezuiden Dendermonde, met het schip « Pax ».

22°. Bij afzonderlijk exploit dd. 18 October 1948 heeft de geïntimeerde N.V. « Belgian Gulf Oil Cy. » op haar beurt de appellante vóór dezelfde rechtbank laten dagvaarden tot betaling van een totale som van 146.730,55 fr., zijnde het bedrag der schade, veroorzaakt aan de tanklichter « Pax » tengevolge van dezelfde aanvaring.

3°. Bij vonnis dd. 17 December 1949 heeft de rechtbank de beide zaken wegens verknochtheid samengevoegd en, de verantwoordelijkheid tussen beide partijen verdelende in de mate van de 3/5<sup>den</sup> ten laste van appellante en 2/5<sup>den</sup> ten laste van de geïntimeerde, na compensatie tussen de gelijke bedragen van beide eisen, de appellante veroordeeld tot betaling aan geïntimeerde van een som, groot 87.869,18 fr., verhoogd met de vergeldende intresten vanaf 25 Augustus 1941, datum van de aanvaring, tot op de datum van de tweede dagvaarding, 18 October 1948, en met de gerechtelijke intresten van af deze laatste datum.

Het lijdt geen twijfel dat beide zaken met elkaar *verknocht* zijn, doch deze verknochtheid, hoe innig zij in onderhavig geval ook moge wezen, blijkt, bij gemis aan uitdrukkelijke wetsbepaling, — waarvan men de afwezigheid kan betreuren, — geen enkele invloed te kunnen uitoefenen op het bedrag van de aanleg.

Immers, al vinden beide rechtsgedingen hun grondslag in hetzelfde feit en al zijn zij van zulkdanige aard, dat het lot van het ene noodzakelijk invloed moet uitoefenen op het lot van het andere, in zoverre dat zij wederzijds het ene van het andere afhangen, is hun samenvoeging door de rechter slechts een onderzoeksmaatregel, dewelke nochtans noch de aard, noch het bedrag, noch de individualiteit dezer rechtsvorderingen kan bewijzen, en in geen geval invloed kan uitoefenen op de aanleg; deze laatste blijft uitsluitend bepaald door de aard of het bedrag van elk dezer rechtsvorderingen. De rechtsleer en de rechtspraak zijn dienaangaande éénsluidend.

Hieruit volgt dat in onderhavig geval de eerste rechtsvordering, ingesteld door appellante, wegens het bedrag van haar eis, in laatste aanleg gewezen werd en het hoger beroep derhalve niet ontvankelijk is « *ratione summae* », terwijl de tweede rechtsvordering, ingesteld door geïntimeerde, wegens het bedrag van haar eis in eerste aanleg gewonnen werd en het incidenteel hoger beroep wel ontvankelijk blijkt.

Een dergelijk besluit zou, wat de eerste rechtsvordering betreft, alleen kunnen ontzenuwd worden, indien moest kunnen aangenomen worden dat de tweede rechtsvordering eigenlijk een tegeneis is ten opzichte van de eerste rechtsvordering, want, moest zulks het geval zijn in de onderhavige zaak, zo zou ingevolge artikel 37 der wet op de bevoegdheid, zoals deze bepaling bij artikel 8, par. 1 der wet dd. 15 Maart 1932, in het belang ener minder kostelijke en spoedige rechtsbedeling gewijzigd werd, de aanleg dienen te worden bepaald door *cumulatie van beide eisen*, vermits zij ontgensprekelijk voortvloeien uit hetzelfde quasi-delict.

Een tegeneis moet trouwens niet noodzakelijk ingesteld worden bij wijze van schriftelijk ofwel mondeling genomen besluiten, want de regelen van artikel 337 van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering zijn niet voorgeschreven op straf van nietigheid.

Deze voorschriften zijn slechts aanwijzend, en niets verzet er zich tegen dat een tegeneis ingesteld worde bij wijze van *inleidende dagvaarding* (Zie : De Paepe, B. II, n° 28, blz. 216; *Rép. Prat. Dr. belge*, V° Demande reconventionnelle, n° 149). Derhalve, is het niet omdat in onderhavig geval de eis van de geïntimeerde ahangig werd gemaakt onder vorm van dagvaarding, dat deze eis daarom niet het karakter zou kunnen vertonen van een tegeneis, ten opzichte van de door de appellante ingestelde vordering. De rechtsmacht, die over de grond van de zaak moet oordelen, beslist ten slotte *oppermachtig bij interpretatie van de gedingstukken*, of ja dan neen *werkelijk* een tegeneis ingesteld werd (*Verbreking*, 2 November 1888; Pas. 1889, I, 16; B.J. 1889, kol. 119).

Wat nu echter *hoofdzakelijk* vereist is tot bepaling van het karakter van de oorspronkelijke eis van de geïntimeerde partij is het onderzoek naar zijn *innerlijke bestanddelen* en naar het *doel* dat deze partij er mede heeft beoogd.

Tijdens behandeling van het ontwerp, dat geworden is de wet dd. 15 Maart 1932, die verscheidene bepalingen van de wet op de bevoegdheid gewijzigd heeft, werd de tegeneis als volgt bepaald :

« De rechtsvordering welke de verweerder tegen de aanlegger instelt onder vorm van *incidentele eis* in het geding waarin deze verweerder betrokken is. » (Zie : *Parl. Besch., Senaat*, 1931-1932, n° 94; Kamer, 1931-1932, n° 142, blz. 25).

Deze bepaling werd trouwens ontleend aan *De Paepe* (B. II, blz. 168), en verder overgenomen door het Hof van Verbreking, bij zijn bekend arrest dd. 15 Mei 1913 (*Pas. 1913, I, 239*).

Derhalve, wordt de tegeneis gekenmerkt door de vereniging van drie essentiële voorwaarden :

a) hij moet een *werkelijke rechtsvordering* zijn (une action), in tegenstelling met de loutere excepties of verdedigingsmiddelen, de uitdrukking van een offensief met het doel de dreigende veroordeling te verzachten ofwel volledig te verhinderen, of zelfs tegen de hoofdzakelijke aanlegger een veroordeling te doen uitspreken (Zie : Cucke, « *Petit traité de procédure civile et commerciale*. Paris, 1909-1911, blz. 155; *De Paepe*, B. blz. 168 en volgende; Bormans, « *Commentaire du Code de Procédure Civile Belge* », 3<sup>de</sup> uitgave, 1184, blz. 110; *Laurent*, B. XVIII, n° 378; *Burg. Brussel*, 14 Maart 1883; Pas. 1885, III, 160; *Burg. Luik*, 7 December 1889; J.T. 1889, kol. 312; *Gent*, 5 December 1891, P.P. 1892, 642; *Brussel*, 28 Juli 1904; J.T. 1905, kol. 101).

b) Hij moet *ingesteld zijn door de verweerder* in het geding, tegen hem ingesteld door de oorspronkelijke aanlegger.

c) hij moet op *incidentele* wijze ingesteld zijn in de loop van het hoofdzakelijk geding (*Rép. Prat. Dr. Belge. V<sup>e</sup> Compétence en matière civile et commerciale*, n<sup>o</sup> 1332; *De Paeppe*, B. II, n<sup>o</sup> 28, blz. 214), met het gevolg dat, zo b.v. de hoofdzakelijke eis niet ontvankelijk zou zijn, de rechter niet bevoegd zou zijn om over de tegeneis te beslissen, gelet op de bijkomende en incidentele aard van de tegeneis (Zie: *De Paeppe*, B. XI, blz. 255, n<sup>o</sup> 19; *Morel*, « *Traité élémentaire de procédure civile* », n<sup>o</sup> 362; *Brais*, *Précis de Procédure civile*, B. I, uitg. 1944, n<sup>o</sup> 699; *Burg. Brussel*, 10 December 1887; *Pas.* 1888, III, 22; *Verviers*, 14 Maart 1883; *Pas.*, 1883, III, 225).

In de onderhavige zaak, zo de eis, bij afzonderlijke dagvaarding ingesteld door de N.V. « *Belgian Gulf Oil Cy.* », meer dan anderhalve maand na de eis ingesteld door vrouw Hautekete, voor dezelfde rechtbank, op grond van hetzelfde quasi-delict, de kenmerken verenigt van een *werkelijke rechtsvordering*, uitgaande van de *verweerster* in het geding, tegen haar ingesteld door de oorspronkelijke aanlegster, *mist deze eis nochtans elk incidenteel en bijkomstig karakter ten opzichte van de oorspronkelijke eis van vrouw Hautekete*.

Zulks blijkt duidelijk uit een nauwkeurig onderzoek van de gedingstukken, zodanig dat, in de veronderstelling, dat de rechter de eerste eis wegens de ene of andere reden, niet ontvankelijk had moeten verklaren, hij volkomen bevoegd bleef om over de tweede eis te beslissen.

Wij zijn dienvolgens van oordeel dat beide rechtsvorderingen, al zijn zij innig verknocht, nochtans onder oogpunt van rechtspleging, bevoegdheid en aanleg, *volkomen onafhankelijk zijn* de ene ten opzichte van de andere, met het gevolg dat cumulatie van hun bedrag niet mogelijk blijkt.

De beslissing van de eerste rechter op de eerste eis werd derhalve gewezen in *laatste aanleg*, en het vonnis op *de tweede in eerste aanleg*.

Wij besluiten dienvolgens tot de niet ontvankelijkheid van het hoofdzakelijk beroep en tot de ontvankelijkheid van het incidenteel beroep, ingesteld door de geïntimeerde; deze niet ontvankelijkheid van het hoofdzakelijk beroep is immers in onderhavige zaak zonder invloed op het incidenteel beroep, daar het bestreden vonnis nooit betekend werd, en de geïntimeerde, die nooit in het vonnis heeft berust, zich dus steeds in de nuttige termijn heeft bevonden om hoger beroep in te stellen (Zie: *Rép. Prat. Dr. Belge. V<sup>e</sup> Appel en matière civile et commerciale*, n<sup>o</sup> 398 tot en met 403, en de daarbij aangehaalde rechtsleer en rechtspraak).

II. *Ten gronde* : (Zonder belang).

#### Arrest

Overwegende dat het hoofdzakelijk en het incidenteel hoger beroep tijdig zijn ingesteld en regelmatig zijn naar de vorm;

Overwegende dat de oorspronkelijke op 5 Augustus 1948 door appellante ingestelde vordering strekte tot betaling van een vergoeding, groot 13.669, 20 frank, vermeerderd met de kosten van een geneeskundig onderzoek en met de vergeldende interesten, wegens de door het schip « *Augusta* » bij een aanvaring met de « *Pax* » geleden schade ;

Dat, bij dagvaarding van 18 Oktober 1948, geïntimeerde, eigenares van de « *Pax* », de appellante voor dezelfde rechtbank dagvaardde tot betaling van 146.730 frank als vergoeding van de door haar eigen

schip en zijn lading, bij dezelfde aanvaring geleden schade;

Dat de rechtbank beide zaken, wegens verknochtheid, heeft samengevoegd ;

Overwegende dat, waar de eerste eis strekte tot betaling van een som geld, de aanleg door het bedrag dezer som bepaald is en de begroting van de eis, door appellante in haar dagvaarding op meer dan 25.000 frank, ten aanzien van de aanleg, zonder uitwerking moet blijven;

Overwegende dat, waar de eerste rechter in dit deel van zijn vonnis, waarbij op de eerste eis wordt beslist, de wederzijdse aansprakelijkheid van de partijen in laatste aanleg heeft vastgesteld, de kracht van het gewijsde, door geïntimeerde impliciet doch noodzakelijk wordt ingeroepen door het feit zelf dat hij de onontvankelijkheid van het hoger beroep ten aanzien van de eerste eis voorstelt, derwijze dat deze aansprakelijkheid niet opnieuw in het gedrang kan worden gebracht ter gelegenheid van de behandeling van het hoger beroep, voor zoveel het dit deel van het beroepen vonnis bestrijdt, dat uitspraak doet over de tweede eis, ingeleid door geïntimeerde;

Dat het Hof inderdaad de omstandigheden en de oorzaak der aanvaring en de eruit volgende verantwoordelijkheden niet opnieuw zou kunnen bespreken zonder geïntimeerde gebeurlijk te beroven van het voordeel van de beslissingen van het bestreden vonnis, die in kracht van gewijsde zijn gegaan;

Dat, om dezelfde redenen, de door geïntimeerde in haar tegenberoep naar voren gebrachte grieven ook niet kunnen worden onderzocht;

Overwegende dat de omstandigheid dat beide eisen wegens verknochtheid samen gevoegd zijn geweest; de regelen van de aanleg niet wijzigt;

*Om die redenen*,

HET HOF,

Gelet op artikel 24 van de wet van 15 Juni 1935;

Gehoord de heer substituut procureur-generaal Matthys in zijn meestendeels eensluidend advies, verklaart het hoofdzakelijk hoger beroep onontvankelijk in zijn eerste deel en het incidenteel hoger beroep, alsmede het overige van het hoofdzakelijk hoger beroep ongegrond; verwerpt beide veronderingen in hoger beroep en veroordeelt appellante in de kosten van de aanleg.

#### HOF VAN BEROEP TE GENT

4e Kamer. — 23 Februari 1951.

Voorzitter : M. Haus.

Raadsheren : MM. De Walque en Moeneclaeys.

Advocaat-Generaal : M. Vanhoudt.

Advocaten : Mrs Muylaert en J. Ronse.

**Schade uit onrechtmatige daad. — Berekening van de vermoedelijke levensduur. — Geen vermindering van de vergoeding wegens de door het slachtoffer te betalen inkomstenbelastingen. — Zedelijke schade. — Aanvangsdatum van de gerechtelijke interesten.**

*Ter berekening van de vermoedelijke levensduur dient gebruik te worden gemaakt van de bij het K.B. van 21 September 1926 voorziene tabel, welke beter aangepast is aan de werkelijkheid dan die van de Algemene Spaar- en Lijfrentekas van 1904.*

*De vergoeding dient niet verminderd te worden in verband met de belastingen, die het slachtoffer*

*op zijn inkomen zou moeten betalen. De inkomstenbelastingen moeten ten goede komen aan de staat en niet aan hen, die aansprakelijk zijn voor de gevolgen van het ongeval en verplicht zijn de volledige schade te herstellen.*

*Zo thans algemeen aangenomen wordt, dat de overlevende, aan wiens genegenheid zijn echtgenote onttrokken wordt ten gevolge van een misdrijf, recht heeft op vergoeding wegens zedelijke schade, kan zulks slechts toepassing vinden in de zeldzame gevallen, waarin de slachtoffers, alhoewel nog in leven, zodanig verminkt zijn, dat zij in de onmogelijkheid verkeren in hun eigen behoeften te voorzien.*

*De gerechtelijke interesses zijn verschuldigd niet eerst van de dag van het vonnis af, doch reeds van de dag, waarop de burgerlijke partijen zich hebben gesteld.*

D'Hookers en De Beer t/ Roose, Bl. en E.

Overwegende dat de beroepen regelmatig zijn naar de vorm en tijd ingesteld;

Overwegende dat partijen akkoord gaan met de besluiten van de aangestelde deskundige Cr. Van der Donckt, die de volledige tijdelijke werkonbekwaamheid der burgerlijke partij op één jaar schat, de gedeeltelijke tijdelijke werkonbekwaamheid op 75 % gedurende vier maand en de bestendige werkonbekwaamheid op 55 %;

*Voor wat betreft de geneeskundige onkosten :*

.....

*Aangaande de werkonbekwaamheid :*

Overwegende dat het Hof zich aansluit bij de zienswijze van de eerste rechter, waar hij de inkomsten van de burgerlijke partij als herbergierster samen met haar huishoudelijke prestaties op 125 frank per dag schat; derwijze dat de schade spruitende uit haar volledige en tijdelijke werkonbekwaamheid aan 75 %, respectievelijk 45.625 frank en 11.438 frank bedraagt;

Overwegende nochtans dat voor wat betreft de berekening van de vermoedelijke levensduur gebruik dient gemaakt te worden van de Tabel, voorzien door het koninklijk besluit van 21 September 1926, welke beter aangepast is aan de werkelijkheid dan die van de Algemene Spaar- en Lijfrentekas 1904, die door de eerste rechter gebruikt werd;

Overwegende dat volgens de eerstgenoemde tabel de burgerlijke partij op het ogenblik van het ongeval nog een vermoedelijke levensduur had van vijftien jaar, derwijze dat, rekening houdende met het kapitaliserings-coëfficiënt aan 4,5 %, zijnde 11.23401505, de schade spruitende uit hare bestendige werkonbekwaamheid beloopt :

$$45.625 \times 55 \times 11.23401505 = 281.904 \text{ frank;}$$

100

Overwegende dat beklagde en de burgerlijk verantwoordelijke partij aanvoeren dat laatstgenoemde vergoeding zou dienen verminderd te worden wegens de belastingen die het slachtoffer op haar inkomen zou moeten betalen;

Overwegende dat de belastingen op het inkomen ten goede moeten komen aan de Staat en niet aan beklagde en de burgerlijk verantwoordelijke partij, welke gehouden worden de volledige schade te herstellen;

*Zedelijke schade :*

Schade ontstaan in hoofde der burgerlijke partij D'Hokers Elodie :

Overwegende dat de schade in haar hoofde ontstaan billijk door de eerste rechter op 50.000 frank geschat werd;

Schade in hoofde van de burgerlijke partij De Schepper Oscar (echtgenoot);

Overwegende dat, indien thans in het algemeen aangenomen wordt dat de overlevende, aan wiens genegenheid een echtgenote onttrokken werd ten gevolge van een misdrijf, recht heeft op een vergoeding wegens zedelijke schade, zulks slechts kan uitgebreid worden tot de zeldzame gevallen, waarin de slachtoffers, alhoewel nog in leven, zodanig verminkt zijn, dat zij in de onmogelijkheid verkeren in hun eigen behoeften te voorzien;

Overwegende dat dus aan de burgerlijke partijen de volgende vergoedingen toekomen :

$$3.760 \text{ fr.} + 45.625 \text{ fr.} + 11.438 \text{ fr.} + 281.904 \text{ fr.} + 281.904 \text{ fr.} + 50.000 \text{ fr.} = 392.727 \text{ fr.,}$$

onder aftrek van de provisionele som van 30.000 frank, blijft 362.727 frank;

Overwegende dat de eerste rechter beklagde en de burgerlijk verantwoordelijke partij ten onrechte veroordeeld heeft de rechterlijke intresten op de door hem toegestane vergoedingen slechts te betalen vanaf de datum van het bestreden vonnis en niet vanaf 16 December 1948, datum der aanstelling der burgerlijke partijen;

## CORRECTIONELE RECHTBANK TE BRUSSEL

19e Kamer. — 19 December 1950.

Alleenzetelend rechter : M. Terlinck.

O. M. : M. P. Sasserath.

Advocaat : Mr Vandegenachte.

**Politiek misdrijf. — Eigenlijk politiek misdrijf. — Oneigenlijk politiek misdrijf. — Vereisten voor het bestaan van dit laatste.**

*Eigenlijk politiek misdrijf is alleen de handeling, die met een uitsluitend politiek oogmerk, het onmiddellijk en rechtstreeks doel heeft een aanslag te plegen op de politieke vorm en orde van de staat en van aard is dit doel, dus een politiek nadeel, te bereiken.*

*Een misdrijf van gemeen recht kan een politiek misdrijf worden naargelang van de omstandigheden, dit is het geval wanneer de dader gehandeld heeft met een politiek doel en de dader bij het plegen van het feit een rechtstreeks en onmiddellijk politiek nadeel heeft veroorzaakt.*

*Ter bepaling van het karakter van het misdrijf dient te worden nagegaan in welke omstandigheden het misdrijf gepleegd werd, welk het rechtstreekse doel was van de dader, welke de rechtstreekse en onmiddellijke gevolgen zijn, die de daad uiteraard met zich heeft gesleept en of het rechtstreeks en onmiddellijk oogmerk van de dader was de politieke vorm en orde van de staat te treffen en onmiddellijk politiek nadeel te berokkenen.*

*Het slagen toebrengen door een staker aan een werkwillige tijdens de incidenten, gericht tegen de hervatting van het Koninklijk gezag door Z. M. Leopold III, was in de gegeven omstandigheden weliswaar een uiting van het opzet om een aanslag te plegen op de uitoefening van een bepaald politiek gezag, nl. van de Koninklijke prerogatieven door Z. M. Leopold III, doch de tweede voorwaarde voor*

het aannemen van een politiek misdrijf, nl. dat het ter uitvoering van dit opzet gepleegde misdrijf een rechtstreekse en onmiddellijke aanslag oplevert tegen het bestaan of de uitoefening van een politieke instelling, is niet vervuld.

Indien de incidenten van Juli 1950 inderdaad aanleiding gaven tot een wijziging van de politieke instellingen, zo was zulks slechts een niet rechtstreeks gevolg van handelingen, die spijs het oogmerk van de daders, als rechtstreeks en onmiddellijk gevolg hebben gehad een aanslag op de maatschappelijke orde of persoonlijke rechten, doch geenszins op politieke instellingen. Het rechtstreeks en onmiddellijk gevolg van het misdrijf is geweest een schending van de vrijheid om te arbeiden en van de fysische integriteit van de mishandelde.

Verworpen moet worden de bewering van verdachte, dat het door hem gepleegde misdrijf van gemeen recht nauw verbonden was met een algemeen politiek misdrijf, nl. een oproerige beweging, waarvan het enkel een gevolg of een middel tot uitvoering was, dat het misdrijf van gemeen recht is opgegaan in het politiek misdrijf en het feit niet mag beschouwd worden buiten het verband met het geheel der gebeurtenissen.

Deze bewering berust op een verwarring tussen het politiek misdrijf in het interne recht en het politiek misdrijf in verband met uitlevering. In het thans ter beoordeling staande geval gaat het uitsluitend om een vraag van bevoegdheid in het interne recht, waarbij de rechtbank enkel rekening mag houden met de principes van intern recht, zoals deze vervat zijn in de wet en uitgewerkt door de rechtspraak.

Het te laste gelegde feit is derhalve een misdrijf van gemeen recht.

O.M. t/ Vandecruys Jan.

Aangezien verdachte terecht staat wegens het met voorbedachte raad vrijwillig toebrengen van slagen of verwondingen aan Denis Theopiel te Schaarbeek, op 31 Juli 1950;

Aangezien verdachte opwerpt dat de correctionele Rechtbank niet bevoegd zou zijn om van deze te lastlegging kennis te nemen, daar het misdrijf van politieke aard zou zijn en dienvolgens krachtens art. 98 van de Grondwet tot de bevoegdheid van het Hof van Assisen zou behoren;

Overwegende dat er geen wettelijke definitie van het politieke misdrijf bestaat, maar dat de rechtspraak eensgezind is om enkel als « politiek misdrijf » te erkennen de handeling die met een uitsluitend politieke bedoeling het onmiddellijk en rechtstreeks doel heeft een aanslag te plegen op de politieke vorm en orde van de Staat en van aard is dit doel te bereiken, dus een politiek nadeel;

Overwegende dat, behalve dit eigenlijk politiek misdrijf, de rechtspraak ook nog erkent dat een misdrijf van gemeen recht, naargelang van de omstandigheden een politiek misdrijf kan worden; dat dit geschiedt wanneer de dader gehandeld heeft met een politiek doel en de daad bij het plegen een rechtstreeks en onmiddellijk politiek nadeel heeft teweeggebracht (Cass. 29-5-1856, Pas. 56-1-266; 2 Nov. 1869, Pas. 1870-1-112; Cass. 5-5-1913, Pas. 1.207; 21 Nov. 1927, Pas. 28.1.20);

Overwegende dat ter bepaling van het karakter van het te laste gelegde misdrijf hier dus dient te worden nagegaan in welke omstandigheden het misdrijf gepleegd werd, het rechtstreekse doel van de dader, de rechtstreekse en onmiddellijk gevolgen, die

de daad uiteraard medegesleept heeft en of het rechtstreeks en onmiddellijk oogmerk was de politieke vorm en orde van de Staat te treffen en een onmiddellijk politiek nadeel te berokkenen (Ber. Brussel 18.10.1933. P.P. 33 n° 418);

Overwegende dat de feiten zich als volgt voordeden : de getuige Denis Theopiel begaf zich op 31 Juli 1950, rond 5,30 uur naar zijn werk op de stelplaats van de Brusselse tramwegen te Schaarbeek; gekomen op ongeveer 50 m. van die plaats, werd hij aangesproken door verdachte, eveneens in dienst bij de tramwegen. Verdachte trachtte de getuige over te halen om ook het werk te staken. Op de weigering van de getuige ontstond tussen de twee mannen een discussie en op een zeker ogenblik bracht verdachte een of twee slagen toe aan de getuige;

Overwegende dat dit toebrengen van vrijwillige slagen aan een van zijn werkgezellen geen eigenlijk politiek misdrijf uitmaakt en dus dient te worden nagegaan of in dit geval verdachte het oogmerk had een aanslag te plegen op het bestaan of de uitoefening van een politieke instelling of macht en, in bevestigend geval, of deze aanslag een rechtstreekse en onmiddellijke uitvoering gekregen heeft door de tot dit doel volbrachte strafbare daad;

Overwegende dat de stakingen en andere incidenten van Juli jl. zeker de uiting waren van het opzet een aanslag te plegen op de uitoefening van een bepaalde politieke instelling nl. de uitoefening van de koninklijke prerogatieven door de persoon van Z. M. Leopold III; dat dienvolgens mag aangenomen worden dat verdachte met dit opzet heeft gehandeld, alhoewel zijn verklaringen ter zitting dit opzet niet bevestigen;

Overwegende echter dat de tweede voorwaarde, nl. dat het in uitvoering van dit opzet gepleegde misdrijf een rechtstreekse en onmiddellijke aanslag oplevert tegen het bestaan of de uitoefening van een politieke instelling, in casu de hierboven bepaalde, niet vervuld is;

Overwegende dat weliswaar de maatschappelijke orde gestoord werd en een atmosfeer van onveiligheid werd geschapen, maar deze omstandigheden zonder belang zijn, daar enkel de aanslag op de politieke instellingen in aanmerking kan genomen worden (Cass. 27 Maart 1934. Pas. 34.1.225);

Overwegende dat in het thans beoordeelde geval het door de verdachte gepleegde misdrijf ten hoogste tot doel heeft gehad het niet volgen van het stakingsbevel te bestraffen, staking waarvan de opzet zeker was druk uit te oefenen op de Koning en de regering ten einde hen te dwingen rekening te houden met de eisen van een deel der bevolking inzake de koningskwestie;

Overwegende dat dus het rechtstreeks en onmiddellijke gevolg van het misdrijf is geweest een schending van de vrijheid om te arbeiden van de getuige en van zijne fysische integriteit;

Overwegende dat verdachte beweert dat het door hem gepleegde misdrijf van gemeen recht nauw verbonden is met een meer algemeen politiek misdrijf, t.w. een oproerige beweging, waarvan het enkel een gevolg of een middel tot uitvoering is; dat hij daaruit besluit dat dit misdrijf van gemeen recht opgeslorpt is door het politieke misdrijf en dat het feit niet mag afgezonderd worden van de gebeurtenissen waarin het gepleegd werd; dat verdachte verder tracht te bewijzen dat de gebeurtenissen, waarin hij het te laste gelegde feit bedreef, die waren van een opzettelijk gewilde oproer door zijn politieke leiders en vrienden op touw gezet;

Overwegende dat deze thesis niet kan aangenomen

worden, daar ze in werkelijkheid op een verwarring vanwege de verdachte berust, zoals blijkt uit de door hem aangehaalde referenties; dat hij nl. verwacht het politiek misdrijf in het interne recht met het politiek misdrijf inzake uitlevering, dat deze begrippen totaal verschillen (Advies 1ste adv. gen. Hayoit de Termicourt bij Cass. 21 Apr. 1947. Pas. 47.1.168; Lcs Nouvelles. Proc. Pénale. Délits politiques n° 29-30 en 31);

Overwegende dat hier enkel ter sprake is een kwestie van bevoegdheid van intern recht, waarbij de Rechtbank zich enkel te houden heeft aan de principes van intern recht, zoals deze vervat zijn in de Wet en uitgewerkt door de rechtspraak;

Overwegende dat uit bovenstaande uiteenzetting spruit dat het misdrijf de verdachte te laste gelegd een misdrijf van gemeen recht is en de rechtbank dus bevoegd is ervan te kennen;

Overwegende dat de telastlegging bewezen is behalve de verzwarende omstandigheid van voorbedachte raad;

dat gezien de verzachtende omstandigheden spruitende uit afwezigheid van veroordelingen voor feiten van zelfde aard en uit de geringe gevolgen van de slagen er enkel een politiestraf dient toegepast te worden;

.....

NOOT: In dezelfde zin besliste de correctionele rechtbank van Brussel bij twee vonnissen van dezelfde dag, betreffende aanverwante gevallen, nl in zake François Denis en in zake J. Bentley. Alleen in de laatste zaak werd hoger beroep ingesteld.

## RECHTBANK VAN KOOPHANDEL TE ANTWERPEN

8e Kamer. — 28 Februari 1951.

Referendaris: M. J. V. Janssens.

Advocaten: Mrs Misselyn, De Wolf en Sneyers.

1. **Handelspan.** — **Machtiging van de voorzitter tot verkoop van het verpande voorwerp.** — Daartegen slechts één rechtsmiddel, nl. het in artikel 6 van de wet van 5 Mei 1872 bedoelde verzet. — Hij, die eigenaar beweert te zijn van het verpande voorwerp, kan intrekking of vernietiging van de machtiging vorderen. — Kwade vrouw van de schuldeiser-pandhouder.
2. **Revindicatie.** — Hij, van wie een roerend goed gerevindiceerd wordt, is slechts tot schadevergoeding verplicht wanneer de schade aan zijn schuld te wijten is.
1. *Tegen de in artikel 4 van de wet van 5 Mei 1872 bedoelde machtiging van de schuldeiser door de Voorzitter van de rechtbank van Koophandel om tot verkoop van het verpande voorwerp over te gaan, staat slechts één rechtsmiddel open, nl. het bij artikel 5 dier wet voorziene verzet, dat alleen kan worden gedaan door de aldaar genoemde personen, zijnde de schuldenaar en de derde-pandgever, zo deze bestaat. Iemand, die beweert eigenaar te zijn van de in pand gegeven zaak, doch niet partij was bij de overeenkomst van inpandgeving, is dus niet bevoegd tot het doen van dat verzet.*

Het gedeelte van het bevelschrift, waarbij de voorzitter zich onbevoegd heeft verklaard om van bepaalde geschillen kennis te nemen, kan daaren-

tegen bestreden worden met alle gewone of buitengewone rechtsmiddelen, die de wet geeft tegen beslissingen van eigenlijke rechtspraak.

Hij, die beweert eigenaar te zijn van de in pand gegeven zaak, is derde ten aanzien van de in vrijwillige rechtspraak verleende machtiging tot verkoop en derhalve ontvankelijk in zijn vordering tot intrekking of vernietiging dezer machtiging.

Er ontstaat een pandrecht, indien de schuldeiser bij de inpandgeving niet in het redelijk en volkomen geloof verkeerde, dat de pandgever eigenaar van de in pand gegeven zaak en bevoegd was om zijn recht daarop of een onderdeel daarvan (het zakelijk pandrecht) over te dragen; in dat geval is de schuldeiser-pandhouder immers bezitter te kwader trouw van het verpande voorwerp.

2. *De revindicatie van een roerende zaak is de uitoefening van het recht, dat bezit of eigendom aan de opeiser geeft, en onderstelt niet noodzakelijk schuld van hem, van wie de zaak teruggevorderd wordt, zodat deze niet noodzakelijk tot schadevergoeding gehouden is. Dit zou alleen het geval zijn, indien door zijn schuld schade ontstaan is. Een eventuele toekomstige schade door zijn schuld is niet voldoende om een vordering tot schadevergoeding te wettigen.*

Gelb. / Van de Poel en Mr Sneyers, curator in het faillissement van Fr. de Vos

Aangezien de huidige verweerder Van de Poel bij verzoekschrift d.d. 20 Februari 1950 de heer Voorzitter van deze rechtbank overeenkomstig artikel 4 van de wet van 5 Mei 1872 betreffende het pand om machtiging verzocht om het pand bestaande in een auto-wagen « Buick » (onderstel 301-7707, motor 431-676-94) en een autowagen « Packard » (onderstel 1083-2399, motor 40218) in het openbaar te doen verkopen ten einde betaling te bekomen van de door het pand gewaarborgde handelsschuldvordering ten bedrage van 50.000 fr., dewelke ten voordele van Van de Poel verschenen was ten laste van de gefailleerde Frans De Vos, tegelijk schuldenaar van het door hem in leen ontvangen bewuste bedrag en pandgever van de twee autowagens;

Aangezien Van de Poel bij exploit van 23 Februari 1950 het bewuste verzoekschrift liet aanzeggen aan Mr Sneyers qualitate qua, met de aanmaning « ... om aan de heer Voorzitter der Rechtbank van Koophandel te Antwerpen binnen de 5 dagen dezer zijn opmerkingen te laten geworden indien hij zulks gepast oordeelt... »;

Aangezien de aangezegde en aangemaande Mr Sneyers qualitate qua onmiddellijk aan de heer Voorzitter bericht gaf, dat hij als curator niet de enige was, die belang in de aangelegenheid van de pandverzuivering had, en deswege de heer Voorzitter verzocht de andere belangstellenden te willen aanhoren, alvorens over de verzochte machtiging tot verkoop te beslissen;

Aangezien Mr Sneyers qualitate qua dan ook bij exploit van 25 Februari 1950 aan de heer Directeur der douanen en accijnzen te Antwerpen, aan de huidige eiser Gelb, aan de N.V. « Gondrand Frères » en aan de p.v.b.a. « Louis De Bie » aanzegging liet doen van het hem 2 dagen daarvoren betekende en hoger aangehaalde exploit ten verzoeken van Van de Poel, daarbij aanmaning tot de 4 betekenden latende doen om « ... binnen de 5 dagen dezer hun opmerkingen te laten geworden aan de heer Voorzitter van de Rechtbank van Koophandel, zetelende te Antwerpen, indien zij zulks gepast oordelen... »;

Aangezien de volgende aanmerkingen ter kennis van de heer Voorzitter gebracht werden :

A. vanwege de heer Directeur van tol en accijnzen te Antwerpen :

1° dat de twee voertuigen, waarvoor de machtiging tot verzilvering verzocht was, in het Koninkrijk ingevoerd werden onder het regiem van tijdelijke vrijstelling van rechten en taksen en met dekking door borgbrief n° 46.656, omdat de voertuigen bestemd waren om, na herstel hier te lande, verplicht weder uitgevoerd te worden naar het buitenland;

2° dat de geldigheidsduur van de tijdelijke vrijstelling verstreken was, zodat volgens opgemaakt proces-verbaal de voertuigen onregelmatig in het land verbleven, en deswege vatbaar waren voor onmiddellijke verbeurdverklaring ten voordele van de Staat;

3° dat hij in het bezit was van de geschreven verbintenissen door Van de Poel om zich «... zonder bijzondere machtiging van het Beheer der Douanen en Accijnzen van deze autovoertuigen niet te ontdoen...»;

4° dat het Beheer zich desniettemin bereid verklaarde tegen betaling van de bedragen van 3.118 fr. en 725 fr. mits de gefailleerde resp. de curator een daartoe strekkend verzoek indiende, de voertuigen vrij te maken;

B. vanwege Gelb :

dat het beweerd pandrecht, door Van de Poel ingeroepen, nietig was omdat de twee autowagens eigendom van Gelb zijn en Van de Poel zulks wist bij de zogenaamde inpandgeving;

C. vanwege Mr Sneyers qualitate qua :

1° dat de gefailleerde De Vos niet het bedrag van 50.000 fr. aan Van de Poel schuldig was, omdat de gefailleerde niet zulk bedrag gekregen had, ofschoon de akte van lening wel van 50.000 fr. gewag maakte;

2° dat Van de Poel in zijn schuldvorderingsaangifte, gedaan in het raam van de faillissementsverrichtingen verklaard had schuldeiser te zijn : «... uit hoofde van geleend geld op contract Gelb...» en dat deze verklaring kennis door Van de Poel inhoudt van de overeenkomst tussen de toekomstig gefailleerde en Gelb, krachtens welke overeenkomst de eigendom van de twee autowagens bij Gelb bleef;

Aangezien de N.V. «Gondrand Frères» en de p.v.b.a. «Louis De Bie» geen op- of aanmerkingen aan de heer Voorzitter deden toekomen;

Aangezien de heer Voorzitter de verzoeker Van de Poel, de schuldenaar-pandgever in de persoon van Mr Sneyers q.q., en de aanmerkingmakende Directeur van Tol en Accijnzen, alsook Gelb door de persoon van hun respectievelijke raadslieden in zijn kabinet aanhoorde op 25 Maart en 8 Juli 1950;

Aangezien de heer Voorzitter ten slotte op 7 October 1950 het door Van de Poel ingediende verzoek inwilligde bij een met redenen omkleed bevelschrift onderaan het verzoekschrift en luidend :

« Wij, Michel Moris, Voorzitter van de Rechtbank » van Koophandel te Antwerpen;

» Gezien het hiervorenstaande verzoekschrift;

» Gezien het geregistreerd exploit ten verzoeken van » de heer en meester Etienne Sneyers advocaat, handelende in zijn hoedanigheid van curator in het » faillissement De Vos Frans, garagehouder, op » 25 Februari 1950 betekend aan : 1° de Directeur der » Douanen en Accijnzen te Antwerpen; 2° de heer Gelb; » 3° de naamloze vennootschap «Gondrand Frères»; » 4° de p.v.b.a. «Louis De Bie» (geboekt te Antwerpen » D.A. één blad geen verzending 22 Febr. 1950 - deel » 523 - blad 5 - vak 24; Ontvangen veertig frank. » De Ontvanger - Get. : Onleesbaar;

» Aangezien de heer Curator E. Sneyers q.q., de » eerste der betekenden, door tussenkomst van Mr

» J. Mertens, de tweede der betekenden, door tussen- » komst van Mr P. Misselijn, Ons hun opmerkingen » lieten geworden;

» Aangezien verzoeker zijn bundel neergelegd heeft » gedurende het gerechtelijk verloop;

» Aangezien uit de bestanddelen van de zaak, name- » lijk uit de aangifte van schuldvordering in het faillis- » sement van Frans De Vos, ingediend op 11 Februari » 1949 door Cesar Van de Poel, houder van het pand, » blijkt dat deze de som van 50.000 fr. aan De Vos » geleend had op contract «De Vos - Gelb»;

» Aangezien niet betwist wordt dat de twee auto's » die als pand in bezit zijn van verzoeker, eigendom » niet zijn van De Vos, doch van Gelb, of nu, Van de » Poel van dit feit ja dan neen kon onwetend zijn, » (vermits hij zelf verklaard heeft dat het geld ge- » leend werd op het contract «De Vos - Gelb», zodat » Van de Poel kennis zou gehad hebben dat de auto's » niet eigendom waren van de pandgever) een betwis- » ting u'tmaakt waarover door Ons niet mag beslist » worden, daar zulk een geschil buiten Onze bevoegd- » heid valt, alhoewel de betwisting ernstig schijnt te » zijn;

» Dat Wij inderdaad slechts te onderzoeken hebben » of de twee in artikel 4 van de Wet van 5 Mei 1872 » gestelde voorwaarden wel aanwezig zijn, zegge of : » 1° de door het pand gewaarborgde schuldvordering » op de vervaldag werd betaald, en of 2° een aan- » maning betekend werd aan de schuldenaar;

» Dat de eerste voorwaarde aanwezig was, daar De » Vos niet had betaald, en dat er vanwege de partijen » geen betwisting is, wat betreft de tweede voorwaarde; » dat het verzoek dus dient te worden ingewilligd;

» Aangezien, wat het Beheer der Douanen en Ac- » cijnzen betreft, valt de betwisting aangaande de be- » talingen van rechten en kosten ook buiten Onze » bevoegdheid, om dezelfde redenen, die reeds hier- » boven werden uiteengezet;

» Aangezien over deze betwistingen door de Bevoeg- » de Rechtbank dient te worden beslist, zoals voorzien » bij de bepalingen van artikel 5 van de Wet van » 5 Mei 1872 (zie Antwerpen 28 Maart 1898 P.A. I, 221; » Antwerpen 4 Augustus 1933 P.A. 285; Brussel 7 No- » vember 1931; Rev. Not. 1932, 203; Rép. prat. du » Droit Belge V° Nautissements n° 238 voornamelijk » alinea 10).

» Verklaren Ons niet bevoegd om kenn's te nemen » van de tussen verzoeker enerzijds en de Curator, » het Beheer der Douanen en Accijnzen, en Gelb » anderzijds gerezen geschillen;

» Machtigen verzoeker het betwiste pand onderhands » of in het openbaar te verkopen door tussenkomst van » de heer Jules Verbeeck, Paardenmarkt 88, Antwerpen.

» En, gelet op de dringendheid en de consignatie van » 140 fr. weze dit Ons tegenwoordig bevelschrift uit- » voerbaar vóór registratie - Antwerpen, 7 October » 1950. »

Aangezien het bewuste bevelschrift bij exploit de 13 October 1950 betekend werd én aan Gelb én aan Mr Sneyers qualitate qua;

Aangezien bij exploit van 16 October 1950, én aan Van de Poel, én aan Mr Sneyers qualitate qua aangezegd, Gelb doen verklaren heeft dat hij «... zich met deze uitdrukkelijk verzet tegen de uitvoering van... » het hoger aangehaalde bevelschrift;

Aangezien de voorhanden rechtsvordering volgens de bewoordingen van het exploit van rechtsingang d.d. 16 October 1950 strekt :

I. a. tot de ontvankelijk- en gegrondverklaring van het aangezegde verzet;

b. bij wijze van gevolg van de gegrondverklaring van het verzet, tot « ... de eerste gedaagde (Van de Poel) verbod te horen doen om over te gaan tot de verkoop van bedoelde wagens door bemiddeling van de heer Jules Verbeek... »;

II. tot de intrekking van het bevelschrift, dat machtiging tot verkoop verleent;

III. a. tot de nietigverklaring van de in pandgeving door de gefailleerde Frans De Vos ten voordele van Van de Poel;

b. bij wijze van gevolg van de vernietiging van de in pandgeving (1) tot de teruggave door Van de Poel van de twee autowagens, (2) tot de betaling door Van de Poel van de schadevergoeding van Fr. 100.000, met gerechtelijke interesten, in geval van gebrek aan uitlevering van de twee wagens binnen de vijf dagen na het vonnis;

IV. tot de tussenkomst van Mr Sneyers qualitate qua in de vorenstaande geschillen sub I, II en III « ... ten gunste van Gelb en zijn hulp te verlenen om deze terug in het bezit te stellen van de twee hierboven beschreven auto's, en bij gebreke van teruggave zich te horen veroordelen om aan mijn verzoeker te betalen als schadevergoeding de som van 100.000 frank met de gerechtelijke interesten... »;

#### *I. Ten aanzien van het verzet :*

Aangezien het bevelschrift van 7 October 1950 beschikkingen van tweeërlei aard bevat : 1° de ene, op een ingediend verzoek en in vrijwillige rechtspraak uitgesproken, en waardoor de Heer Voorzitter op verzoek van Van de Poel deze machtigt om het pand te doen verkopen, hetzij in het openbaar, hetzij onderhands, door een persoon die Hij aanwijst; 2° de andere, ongevraagd en bij wijze van eigenlijke rechtspraak, en waardoor de heer Voorzitter uitspraak doet, al is het door een beslissing van niet-bevoegdheid die, hoe men het ook keert of draait, toch een beslissing blijft « ... over de betwistingen gerezen tussen verzoeker enerzijds, en de Curator, het Beheer der Douanen en Accijnzen, en Gelb anderzijds... » zoals het bevelschrift in zijn beschikkend gedeelte luidt;

Aangezien beide beschikkingen wegens hun verschil van aard onderworpen zijn aan voorzieningen, die niet dezelfde zijn voor ieder van de beschikkingen;

Aangezien het bevel van de voorzitter voor het beschikkend gedeelte, waarin de Heer Voorzitter uitspraak doet ten aanzien van de machtiging tot verkoop, een enkele voorziening duldt : het verzet voor de rechtbank overeenkomstig de bepalingen van art. 5 van de wet van 5 Mei 1872 betreffende het pand;

Aangezien zulk verzet louter en alléén ontvankelijk is vanwege de in het aangehaalde art. 5 aangewezen personen, te weten : de ontlener en de pandgevendende derde (Les Nouvelles, Dr. comm. Du gage commercial n° 163; Rép. prat. d. belge V° Nantissement n° 247);

Aangezien Gelb, die niet contractant bij de overeenkomst van in pandgeving van de twee wagens is, doch die beweert te handelen als rechtmatige eigenaar van de twee wagens, die door de in pandgeving te zijnen nadele zouden verduisterd zijn, dientengevolge niet ontvankelijk is om in het verzet te komen, dat ingesteld is bij art. 5 van de wet van 5 Mei 1872 (Rép. prat. dr. belge eodem verbo n° 249);

Aangezien het andere beschikkende deel van het bevel van de Voorzitter, dat gewezen is tussen « ... verzoeker enerzijds, en de Curator, het Beheer der Douanen en Accijnzen, en Gelb anderzijds... » daarentegen niet door de Wet onderworpen werd aan bepaalde voorzieningen en dus bestreden kan worden met al de

gewone of buitengewone rechtsmiddelen, die veroorloofd zijn op het stuk van beslissingen in eigenlijke rechtspraak : zoals het hoger beroep, het verzet, het rekest-civiel wegens niet-naleving van de vormen, wegens beslissing ultra petita, of wegens welke andere reden ook enz... (Rép. prat. dr. belge V° Procédure civile n° 529);

Aangezien het verzet, begrepen als rechtsmiddel tegen een bij verstek gewezen gerechtelijke beslissing in een contentieuze zaak, vanwege Gelb niet ontvankelijk is, ten eerste omdat het verzet niet gebracht is voor de rechtsmacht, die het bestreden bevelschrift gewezen heeft, ten tweede omdat het bestreden bevelschrift, zoals blijkt uit de er in gedane vermelding dat « ... de tweede der betekenden door tussenkomst van meester P. Misselijn... » zijn stelling uiteengezet heeft, getuigt dat het op tegenspraak gewezen is, en ten derde omdat het exploit van verzet geen middelen uiteenzet tot staving van de bevoegdheid van de Heer Voorzitter en tot wijziging van de bestreden beslissing;

#### *II. Ten aanzien van de eis tot intrekking van de machtiging om te verkopen :*

Aangezien Gelb, d'e zoals hoger gezegd verklaart te handelen als eigenaar van de twee wagens, die door de in pandgeving te zijnen nadele zouden verduisterd zijn, een derde is ten aanzien van de in vrijwillige rechtspraak verleende machtiging tot verkoop en deswege ontvankelijk is om de intrekking of vernietiging te vorderen van de machtiging, die hij als voor hem nadelig kenmerkt; (Rép. prat. dr. belge V° Procédure civile n° 530 en 532);

Aangezien de gegrondheid van de eis tot intrekking uit de beschouwingen blijkt, d'e hierna uiteengezet worden betreffende de gegrondheid van de terugvordering van de twee wagens;

#### *III. Ten aanzien van de terugvordering van de twee wagens :*

Aangezien mr Sneyers qualitate qua uitdrukkelijk erkent dat de wagens « Buick » en « Packard », die het pand uitmaakten, eigendom waren van Gelb, en het steeds gebleven zijn;

Aangezien deze bekentenis kracht van bewijs heeft in de verhouding tussen hem of de gefailleerde en Gelb, en als « allegatio turpitudinis » van geen tel is in het verband tussen hem of de gefailleerde en Van de Poel;

Aangezien Van de Poel staande houdt dat het bezit, dat hij thans van de twee wagens heeft, overeenkomstig art. 2279 B.W. het bewijs bijbrengt dat hij ze door een wettige oorzaak heeft verkregen;

Aangezien zulk bewijs evenwel instort, indien Gelb het bewijs levert dat Van de Poel te kwader trouw bezitter behoort te worden genoemd, omdat Van de Poel op het ogenblik van de verkrijging van de wagens niet in het redelijk en volkomen geloof verkeerde, dat de gefailleerde De Vos waarvan hij de wagens in pand kreeg, er eigenaar van was, en dat de gefailleerde hem rechtsgeldig zijn recht of een onderdeel ervan (het zakelijk recht van pand) kon overdragen;

Aangezien Van de Poel de schuldvorderingsaangifte die hij in het raam van de faillissementbewerking neergelegd heeft, als volgt omschreven heeft : « ... Fr. 50.000, geleend op contract De Vos - Gelb... » en daardoor erkent dat hij in de lening met verpanding bewilligd heeft op de kennisneming, door hem van de overeenkomst tussen de gefailleerde De Vos en Gelb aangegaan;

Aangezien geen van de procespartijen met voldoende duidelijkheid de wijze aanhaalt, waarop de kennisneming van de overeenkomst gebeurd is : door overleg-

ging onder de ogen van Van de Poel van de geschreven contracten d.d. 6 September 1948 en 23 September 1948, ofwel door relaas dat de gefailleerde mondeling van de overeenkomst gaf;

Aangezien de onderstelling van de overlegging van niet gelijklopende of vervalste contracten en de onderstelling van een verkeerd of onvolledig relaas uit te schakelen zijn, omdat zulke handelingen bedrog van wege de gefailleerde zouden uitmaken, en bedrog niet mag aangenomen worden, tenzij het beslist bewezen is;

Aangezien het door Van de Poel aangeboden bewijs door getuigenverhoor niet ter zake dient ten opzichte van de vaststelling van bedrog;

Aangezien het onder 1 gestelde feit «... dat door de gefailleerde De Vos nooit met hem over het contract Gelb werd gesproken...» inderdaad reeds van nu af gelogenstraft is door de bekentenis, die Van de Poel zelf in zijn schuldvorderingsaangifte neerschreef;

Aangezien het onder 2 gestelde feit «... dat de geïnteresseerde garagehouders overtuigd waren dat De Vos eigenaar was van de wagens...» tot de vaststelling strekt van de kennis, welke personen, die derden zijn ten opzichte van het geding, opgedaan hadden en geen verband houdt met het enige, dat van belang is, te weten: wat Van de Poel zelf wist;

Aangezien het onder 3 gestelde feit «... dat door de gefailleerde De Vos herhaaldelijk met hem over de invoer-licentie werd gesproken en de waarborg van de firma De Bie, als bewijs van zijn eigendomstitels...» geen bewijs van bedrog kan aanbrengen, omdat Van de Poel als koopman weten moet, dat invoer- en inklaringsbescheiden doorgaans gesteld zijn op naam van commissonnairs of lasthebbers en nimmer of nooit als bewijs of zelfs als aanduiding van eigendom kunnen dienen;

Aangezien het onder 4 gestelde feit «... dat van 3 December af de hem in pand gegeven wagens werden ondergebracht in de garage Congrès...» onverschillig is voor de bepaling van de inhoud van hetgeen de gefailleerde De Vos ter kennis van Van de Poel bracht;

Aangezien dientengevolge behoort aangenomen te worden, dat de gefailleerde De Vos, hetzij door overlegging van de contracten zelf, hetzij door een juist relaas er van, de inhoud van de overeenkomst tussen hem en Gelb nauwgezet en gelijkvormig ter kennis van Van de Poel gebracht heeft;

Aangezien derhalve vaststaat, enerzijds dat Van de Poel op het ogenblik, dat hij de twee wagens als pand in ontvangst nam, wist dat de overeenkomst tussen de gefailleerde en Gelb bepaalde 1° dat de 154 voertuigen, waartoe de twee in pand gegeven behoorden, louter geconsigneerd waren door Gelb op naam van de gefailleerde, en 2° dat de gefailleerde slechts dan 94 van de rijtuigen in eigendom zou verkrijgen, wanneer hij de zestig andere, ten genoegen van Gelb hersteld, aan deze zou teruggegeven hebben, en anderzijds dat Van de Poel eveneens op het ogenblik van de inpandgeving wist dat de gefailleerde het eigendom van de bewuste 94 wagens nog niet verkregen had, vermits de gefailleerde de lening juist aanging met het oogmerk om de herstelling van de zestig rijtuigen aan te vatten, die Gelb voor zich hield, en waarvan de teruglevering in herstelde staat voorwaarde was voor de eigendomsoverdracht van de 94 andere ten voordele van de gefailleerde;

#### IV. Ten aanzien van de eis tot de vergoeding van Frank 100.000 :

Aangezien deze eis tegen Van de Poel en tegen mr Sneyers qualitate qua gericht is voor het geval dat Van de Poel de twee autowagens niet zou terug geven;

Aangezien de revindicatie van een roerende zaak de

uitoefening uitmaakt van het recht, dat bezit of eigendom aan de opeiser geven, en niet noodzakelijk schuld onderstelt van wege de persoon, van wie de zaak terugggevorderd wordt;

Aangezien eiser Gelb geen feit aanhaalt waaraan Van de Poel of mr Sneyers of de gefailleerde zich op bedlen schuldig zouden gemaakt hebben;

Aangezien geen verwijzing tot vergoeding gevestigd kan worden op de aanhaling van een schuld, die in de toekomst zou kunnen bestaan en waarvan het niet eens zeker is, dat zij zal ontstaan;

*Om deze redenen,*

De Rechtbank, alle andere of tegenstrijdige besluiten verwerpend, maakt melding van de toepassing van de artikelen 2, 9, 30, 34, 36 lid I, 37 lid I, 40 lid I, 64 en 68 van de wet van 15 Juni 1935 voor het opmaken van het exploit en de andere akten van rechtspleging, welke het vonnis voorafgaan;

Gelet op het enig artikel, cijfer VII, van de Wet van 25 October 1919;

Verleent akte dat mr E. Sneyers qualitate qua tussengekomen is in de voorgebrachte geschillen tussen Philip M. Gelb en Van de Poel;

Wijst het verzet van de hand;

Trekt de machtiging in, die bij bevelschrift van 7 October 1950 aan Cesar Van de Poel verleend werd om de wagens « Buick » en « Packard » te doen verkopen;

Veroordeelt Cesar Van de Poel om de bewuste wagens « Buick » en « Packard » aan Philip M. Gelb terug te geven, en machtigt deze om ze bij Cesar Van de Poel of uit de ruimten, waarover deze beschikt, te laten weghalen met de bijstand van de Openbare Macht;

Wijst de overige eisen van Philip M. Gelb van de hand;

Verwijst Cesar Van de Poel in de kosten van het geding.

### RECHTBANK VAN KOOPHANDEL TE BRUGGE

1e Kamer. — 2 November 1950.

Voorzitter : M. D'Hoedt.

Referendaris : M. Kesteloot.

Advocaten : Mrs Willems en Maertens.

**Vennootschap. — Het oordeel over de nietigheid ener oproeping tot een algemene vergadering komt niet toe aan een der vennoten, doch uitsluitend aan de rechtbank. — De wet bepaalt niet de plaats, waar buitengewone, algemene vergaderingen moeten gehouden worden. — Toepasselijkheid van artikel 179 van de wet op de vennootschappen in geval een der vennoten de bijeenroeping ener algemene vergadering volstrekt onmogelijk heeft gemaakt. — Benoeming van een vereffenaar door de rechtbank. — Niet-toepasselijkheid van de bepalingen van het gemeen recht omtrent scheiding en deling op de vereffening der handelsvennootschappen.**

*Een der vennoten mag niet eigenmachtig beslissen, dat de hem toegestuurde oproeping tot een algemene vergadering nietig is; de beslissing daaromtrent behoort aan de rechtbank.*

*Artikel 73 van de wet op de handelsvennootschappen bepaalt niet op welke plaats de buitengewone algemene vergaderingen moeten gehouden worden.*

*Artikel 179 van dezelfde wet moet worden toegepast wanneer de houding van een der vennoten de bijeenroeping van de algemene vergadering volstrekt onmogelijk heeft gemaakt.*

*De rechtbank benoemt derhalve een vereffenaar bij uitsluiting van de twee vennoten, die partijen zijn ter zake.*

*De bepalingen van het gemene recht betreffende de vereffening en verdeling zijn niet toepasselijk op de vereffening van handelsvennootschappen. Het is bijgevolg niet mogelijk de vereffenaar bij tussenvonnis te gelasten zijn verslag neer te leggen om aan partijen toe te laten de eventuele zwaarigheden aan het oordeel der rechtbank te onderwerpen.*

Rooseboom t/ Zutterman

Aangezien deze Rechtbank bij vonnis van 18 April 1950 overwoog dat de ontbinding van een vennootschap niet de afschaffing van de algemene vergadering der vennoten dezer vennootschap voor gevolg heeft; dat het tot de bevoegdheid van deze algemene vergadering behoort in de loop der vereffening, wanneer onenigheid tussen de twee vennoten-vereffenaars van een vennootschap onder de gemeenschappelijke naam ontstaan is, desnoods tot de benoeming van een nieuwe vereffenaar over te gaan; dat dergelijke benoeming alleen door de rechtbank mag gedaan worden, wanneer bij toepassing van artikel 179 van de samengeschiedelde wetten op de handelsvennootschappen vastgesteld wordt, dat de bedoelde benoeming de toestemming van de helft der vennoten, die drie vierden van het maatschappelijke vermogen bezitten, niet verworven heeft in een daartoe behoorlijk vooraf bijeengeroepen algemene vergadering;

Aangezien als gevolg aan deze overweging aanlegger bij aangetekend schrijven van 20 April 1950 verweerder, zijn enige medevenoot in de maatschappij onder gemeenschappelijke naam « Rooseboom & Zutterman », uitnodigde tot een algemene vergadering te Brugge, Cordouanierstraat 5, in het bureel van de boekhouders Inslegers en Crommen, de 28 April 1950, te 19 uur, met als dagorde: « 1) nazicht van alle tot op 28/4/ gedane verrichtingen der vereffening; 2) eventuele sluiting der vereffening; 3) bij gemis aan overeenkomst, benoeming van een derde vereffenaar »; dat aanlegger vervolgens de 9e Mei 1950 een zelfde uitnodiging stuurde voor een algemene vergadering, die moest plaats grijpen te Brugge in de « Parijsche Hallen » de 17 Mei 1950, te 19 uur;

Aangezien verweerder weigerde op beide dezer uitnodigingen in te gaan, telkens beweerde « dat de samenroeping in bijeenkomst in algemene vergadering enkel kan plaats hebben ten maatschappelijke zetel of gebeurlijk op iedere andere neutrale plaats, bij gemeen akkoord door ons beiden aan te duiden », en dat dienvolgens de oproeping zoals door aanlegger gedaan nietig en van geen waarde is;

Aangezien aanlegger voorhoudt dat aldus bewezen is, dat verweerder de algemene vergadering niet wil bijwonen op de plaatsen door aanlegger vastgesteld en anderzijds ook geen plaats zelf wil aanduiden; dat bijgevolg de onmogelijkheid vaststaat een algemene vergadering bijeen te roepen om een derde vereffenaar aan te stellen;

Aangezien aanlegger dan ook vordert dat deze rechtbank een vereffenaar aanstelle met een bepaalde opdracht;

Aangezien vooreerst dient opgemerkt te worden, dat de verweerder niet eigenmachtig mocht beslissen, dat de hem gestuurde uitnodigingen tot een algemene

vergadering nietig zijn; dat de beslissing dienaangaande aan deze rechtbank behoort;

Aangezien artikel 73 van de wet op de handelsvennootschappen, toepasselijk op de vennootschappen in gezamenlijke naam, niet bepaalt in welke plaats de uitzonderlijke algemene vergaderingen moeten gehouden worden; dat dit artikel slechts bepaalt dat de jaarlijkse gewone algemene vergadering moet gehouden worden in de door de statuten aangewezen gemeente; dat voor alle algemene vergaderingen, zonder onderscheid, slechts bepaald wordt dat de uitnodigingen de dagorde moeten vermelden en de wijze en termijn waarop deze uitnodigingen moeten kenbaar gemaakt worden;

Aangezien de door aanlegger gedane uitnodigingen aldus regelmatig voorkomen; dat de rechtbanken slechts die uitnodigingen mogen vernietigen waarvan zou bewezen worden dat de plaats van de algemene vergadering met een bedrieglijke bedoeling gekozen werd; dat dergelijk bedrog aan de zijde van aanlegger zelfs niet kan verondersteld worden;

Aangezien verweerder bijgevolg ten onrechte de hem gestuurde uitnodigingen als waardeloos heeft aangezien; dat hij door zijn beslissing het houden van de gewenste algemene vergadering onmogelijk heeft gemaakt;

Aangezien artikel 179 van de wet op de handelsvennootschappen bepaalt, dat in de vennootschappen onder gemeenschappelijke naam en in eenvoudige commanditaire vennootschappen de wijze van vereffening bepaald en de vereffenaars benoemd worden door de rechtbanken, wanneer daaromtrent de nodige meerderheid van stemmen in de algemene vergadering niet behaald werd;

Aangezien de rechtbanken in dergelijke aangelegenheden te meer nog mogen beslissen, wanneer de houding van een der vennoten de bijeenroeping van de algemene vergadering volstrekt onmogelijk heeft gemaakt; dat de rechtspraak in tegenstelling met de rechtsleer dergelijk beroep op de rechtbanken heeft aangenomen zelfs in andere vennootschappen dan de commanditaire of onder gemeenschappelijke naam;

Aangezien de vordering van aanlegger aldus ontvankelijk en gegrond voorkomt;

Aangezien de wet de aanstelling van verscheidene vereffenaars niet vereist; dat de aanstelling van een enkel vereffenaar bij uitsluiting van de twee vennoten, partijen ter zake, geboden is;

Aangezien de regels van gemeen recht betreffende de vereffeningen en verdelingen niet toepasselijk zijn in zake vereffening van handelsvennootschappen; dat het bijgevolg niet mogelijk is de hierna te benoemen vereffenaars bij een tussenvonnis te gelasten een verslag neder te leggen om de partijen toe te laten de gebeurlijke betwistingen hierover aan de rechtbank in de loop van hetzelfde geding voor te leggen;

*Om deze redenen,*

De Rechtbank:

Wijzende op tegenspraak en ten gronde, alle verdere en tegenstrijdige besluiten verwerpende,

Stelt aan als enig vereffenaar van de vennootschap onder gemeenschappelijke naam « Rooseboom & Zutterman » in vereffening, waarvan de maatschappelijke zetel gevestigd is te St Andries bij Brugge, Diksmuide Heirweg 75, bij uitsluiting van de vereffenaars, partijen ter zake, de heer Florimond De Groote, accountant, wonende te Brugge, Elisabethlaan;

Zegt dat deze vereffenaar zijn opdracht zal vervullen overeenkomstig artikelen 181 en volgende van de wet op de handelsvennootschappen;

Veroordeelt verweerder tot de kosten van het geding;

Verleent akte aan aanlegger van zijn voorbehoud om schadevergoeding te eisen voor ieder nadeel spruitende uit de handelwijze van verweerder;

Verklaart dit vonnis uitvoerbaar bij voorraad niet-tengestaande elk rechtsmiddel en zonder borgstelling.

NOOT: Verg. het vonnis van dezelfde rechtbank, dd. 18 April 1950, in dezelfde zaak. R. W. 1950-1951, 1669.

## VREDEGERECHT TE EKEREN

28 Juni 1951.

Rechter: M. Aerts.

Advocaten: Mrs Jacobs en De Baeck.

**Huur en verhuur van handelshuis. — Overgangsrecht.** De overgangsbepalingen van de wet van 30 April 1951 kennen aan de huurder bij beëindiging der huur krachtens artikel 33 i.v.m. artikel 16/1 geen recht op uitwinningvergoeding toe.

*Bij de invoering van de wet op de handelshuurovereenkomsten van 30 April 1951 lopende huur. Beëindiging van de huur door de verhuurder op grond dat hij het gehuurde zelf wenst te betrekken (artikel 33 i.v.m. artikel 16/1<sup>e</sup> der wet). De huurder heeft geen recht op een uitwinningvergoeding daar de overgangsbepalingen der wet hem dat recht niet toekennen.*

*Daarenboven komt een uitwinningvergoeding slechts toe aan een huurder, die in beginsel recht heeft op de huurhernieuwing, doch deze niet bekomt om een der door de wet voorziene uitsluitingsredenen.*

Hermans t/ Rouchy

.....  
Aangezien verweerder echter bij wederis een uitwinningvergoeding vordert ten belope van een jaar huishuur;

Aangezien aanlegger de ontvankelijkheid van deze wederis niet bestrijdt;

Aangezien deze wederis ongegrond is;

Aangezien aanlegger inderdaad met geheel zijn gezin het ganse verhuurde eigendom, dat in feite een als café uitgebate villa is, persoonlijk wenst te gaan betrekken, zulks met uitsluitend bewoningsdoeleinden; Aangezien aanleggers eis steunt op de overgangsbepalingen der wet van 30 April 1951 en deze overgangsbepalingen de toekenning niet voorzien van een uitwinningvergoeding, zodat deze door aanlegger aan verweerder niet verschuldigd kan zijn;

Aangezien een uitwinningvergoeding alleen kan gevorderd worden krachtens het nieuwe « gemeen recht », dat de wet van 30 April 1951 heeft ingevoerd;

Aangezien een uitwinningvergoeding alleen het nieuwe « gemeen recht », dat de wet van 30 April 1951 heeft ingevoerd, en dat zij in de overgangsbepalingen om begrijpelijke redenen onbekend is;

Aangezien daarenboven een uitwinningvergoeding slechts toekomt aan een huurder, die principieel recht heeft op huurhernieuwing en die ze niet bekomt om een der in de wet voorziene uitsluitingsredenen;

Aangezien — bij toepassing der overgangsbepalingen — de huurvernieuwing door aanlegger aan ver-

weerder niet geweigerd wordt, maar deze huurvernieuwing door de wet zelve wordt uitgesloten, zodat verweerder geen aanspraak kan maken op enige uitwinningvergoeding.

.....

NOOT: Verg. het in dit nummer opgenomen vonnis van de vrederechter van het eerste kanton te Antwerpen, d.d. 4 Juli 1951.

## VREDEGERECHT TE ANTWERPEN

1e Kanton. — 4 Juli 1951.

Rechter: M. Horion.

Advocaten: Mrs Jacobs en Huybrechts.

**Huur en verhuur van handelshuis. — Niet-toepasselijkheid van artikel 34. lid I, van de wet van 30 April 1951 op vóór de inwerkingtreding dezer wet beëindigde huren. — Geldigheid van betekening op dezelfde dag van opzegging en dagvaarding tot geldigverklaring van de opzegging. — Recht op uitwinningvergoeding. — Vereisten daartoe.**

*De bepaling van artikel 34, lid I, van de wet van 30 April 1951, dat de vóór de inwerkingtreding der wet gedane opzeggingen, voor onbestaande worden gehouden, tenzij dagvaarding is gevolgd, moet aldus worden verstaan, dat deze opzeggingen ondoelmatig zijn om enig door de wet voorzien gevolg te doen intreden; zij betekent echter volstrekt niet, dat een vroegere regelmatig tot stand gekomen rechtstoestand zou gewijzigd zijn.*

*Het feit dat de opzegging en de dagvaarding tot geldigverklaring van deze opzegging op dezelfde dag zijn betekend, heeft de niet-ontvankelijkheid van de vordering geenszins ten gevolge, daar opzegging en dagvaarding bij één en hetzelfde exploit moogen betekend worden.*

*Een uitwinningvergoeding komt slechts toe aan de huurder, die recht heeft op huurhernieuwing, doch deze niet bekomt om een der door de wet voorziene redenen. Daar in casu bij toepassing der overgangsbepalingen de huurhernieuwing niet geweigerd wordt, doch door de wet zelve is uitgesloten, is geen uitwinningvergoeding verschuldigd.*

Leukmans t/ Dellaert

Overwegende dat verweerder van eiser in huur heeft het handelshuis, gelegen te Antwerpen, Lange Zavelstraat 8, en zulks ingevolge mondelinge huurovereenkomst, aangegaan op 29 April 1947 voor een termijn van 3-6-9- jaar;

Overwegende dat eiser op 4 Augustus 1949 opzegging betekende tegen 1 Mei 1950, datum waarop de eerste termijn van drie jaar ten einde kwam;

Dat het gevolg van deze opzegging was, dat verweerder het gehuurde bleef betrekken ingevolge de wettelijke huurverlenging, voorzien door de toenmaals heersende uitzonderingswetgeving op de huurovereenkomsten;

Dat verweerder zich te vergeefs beroept op de bepaling van artikel 34 der wet van 30 April 1951, luidens dewelke elke vóór de inwerkingtreding dezer wet gedane opzegging als niet bestaande wordt beschouwd, zo zij niet gevolgd is door een dagvaarding;

Dat deze stelling niet gegrond is;

Dat inderdaad het « onbestaand » maken der vroegere opzeggingen enkel betekent, dat deze opzeggingen ondoelmatig zijn om enig door de wet voorzien gevolg te kunnen tot stand brengen, doch volstrekt niet betekent dat een vroeger regelmatig tot stand gekomen rechtstoestand zou gewijzigd (word) lees : zijn (zie Tschoffen en Dubru « Les Baux Commerciaux » blz. 90 nota 1 in fine en blz. 94 — Vredegerecht 1° Kanton Antwerpen Drabs c. Antwerp Bottling C°, 27 Juni 1951, niet gepubliceerd — Rechtbank eerste aanleg Antwerpen, 1° Kamer bis, 6 Januari 1951 R.W. 1950-1951 col. 1715);

Overwegende dat verweerder bijgevolg het gehuurde in gebruik had ingevolge de wettelijke huurverlenging en eiser gerechtigd is er een einde aan te maken, mits hij zes maanden te voren opzegt in de door artikel 33 al. 4 der wet van 30 April 1951 gestelde voorwaarden;

Dat eiser op 23 Mei 1951 regelmatig opzegging heeft betekend tegen 1 December 1951;

Dat verweerder te vergeefs doet gelden dat de opzegging hem slechts overhandigd werd op 24 Mei 1951 omstreeks 17 uur en dat de inleidende dagvaarding hem op dezelfde datum betekend werd om hieruit te besluiten dat de huidige vordering niet ontvankelijk zou zijn;

Dat het feit dat de opzegging en de dagvaarding tot geldigverklaring van deze opzegging op dezelfde datum betekend werden, de niet-ontvankelijkheid van deze dagvaarding niet ten gevolge kan hebben, vermits én opzegging én dagvaarding bij één en hetzelfde exploit mochten betekend worden;

Dat de vordering van eiser dus wel ontvankelijk is en de gegeven opzegging geldig dient verklaard te worden;

Overwegende dat verweerder verder aanspraak maakt op de uitwinningvergoeding, voorzien door de wet van 30 April 1951;

Overwegende dat dienaangaande dient te worden opgemerkt, dat een uitwinningvergoeding slechts toekomt aan de huurder, die recht heeft op huurhernieuwing, doch deze niet bekomt om een der door de wet voorziene redenen;

Dat in casu bij toepassing der overgangsbepalingen de huurhernieuwing niet geweigerd wordt, maar door de wet zelf uitgesloten wordt, zodat geen uitwinningvergoeding verschuldigd is (zie Tschoffen en Dubru loc. cit. blz. 98 — La Haye en Van Kerckhoven : « Le Statut des Baux Commerciaux n° 493, blz. 221);

*Om deze redenen,*

Wij, Vrederechter voornoemd, rechtdoende op tegenspraak, verklaren de door eiser aan verweerder op 23 Mei 1951 tegen 1 December 1951 betekende opzegging goed en geldig;

Veroordelen dienvolgens (enz.)

In geval van vrijwillige verhuizing door verweerder, laten de kosten van het geding ten laste van eiser; in tegenovergesteld geval veroordelen verweerder tot de kosten van het geding;

Verklaren het vonnis uitvoerbaar bij voorraad, niet-teenstaande alle voorziening en zonder borgstelling.

NOOT : Wat betreft het recht op uitwinningvergoeding, vrg. het in dit nummer opgenomen vonnis van de vrederechter te Ekeren, d.d. 28 Juni 1951.

## BIBLIOGRAPHIE

**ROPPE L. : De pachtovereenkomst.** - E. Bruylant, Brussel. - N.V. Standaard-Boekhandel. - 1951. - 258 p.

Mr L. Roppe, een van onze sympathiekste en meest gewaardeerde Vlaamse juristen werd onlangs benoemd tot het hoge ambt van gouverneur der Provincie Limburg. Deze benoeming werd in de Vlaamse rechtswereld algemeen toegejuicht, doch de confraters en vrienden van Mr L. Roppe vreesden wel dat de administratieve beslomeringen van zijn hoge functie Mr Roppe voor goed uit het midden der juristen zouden verwijderd houden. Deze vrees is volkomen ongegrond gebleken en, zeer korte tijd na zijn benoeming, komt gouverneur Roppe de Vlaamse rechtswereld verrassen met een uitvoerig werk over de pachtovereenkomst waarmee hij aan de Vlaamse rechtsliteratuur een buitengewone dienst heeft bewezen.

Door de wet van 7 Juli 1951 werden er aan ons pachtrecht ingrijpende wijzigingen gebracht en met ongeduld werd er een gezaghebbend commentaar verwacht, waarin de samengeschatte oude en nieuwe wettelijke bepalingen zouden toegelicht worden.

Dit commentaar heeft Mr Roppe ons thans bezorgd.

Met een bescheidenheid, die hem ten zeerste vereert, heeft de auteur gemeend niet een volledig nieuw gebouw te moeten optrekken, daar waar reeds uitstekende grondvesten voorhanden waren en zijn werk is dan ook aangepast aan het zeer gekend en algemeen gewaardeerd boek « Le bail à ferme » van de hand van Mrs Paul Gourdet en Henri Closon, beiden advocaten bij het Hof van Beroep te Luik. Dit werk werd in de Belgische rechtspraktijk, wat het pachtrecht betreft, zozeer op prijs gesteld, dat Mr Roppe aan de auteurs gevraagd heeft het als grondslag van zijn nieuw boek te mogen gebruiken. Zo zijn er aanzienlijke gedeelten uit het werk van Gourdet en Closon enkel vertaald geworden. Mr Roppe heeft ook de algemene indeling van bedoeld werk overgenomen, doch het nieuw gedeelte dat door Mr Roppe zelf bijgebracht is geworden, is ontzaglijk. De bepalingen van de wet van 7 Juli 1951, die het te voren bestaande recht gewijzigd hebben, worden grondig besproken en toegelicht en het geheel geeft ons thans een zeer duidelijk beeld van het geldende pachtrecht, systematisch tot eenheid herleid, en waarbij alle details die zich in de praktijk kunnen voordoen grondig doordacht werden.

Ten gepasten tijde wordt er verwezen naar de parlementaire werkzaamheden en naar de rechtsleer, doch het werk munt vooral uit door een overvloedige aanhaling van rechtspraak, waardoor het onderwerp werkelijk wordt uitgeput.

Zo wordt steen voor steen onze Vlaamse rechtsliteratuur opgebouwd. Laten wij er gelukkig om zijn dat Mr Roppe ons over dit zo belangrijk onderwerp een boek van blijvende betekenis heeft bezorgd, gesteld in een voortreffelijk Nederlands.

R.V.

**KLUYSKENS Albert : Voorrechten en hypotheek** (2e druk). - N.V. Standaard-Boekhandel, Antwerpen - Brussel - Gent - Leuven. - 1951. - 382 p.

Nog niet zolang geleden juichten wij in het Rechtskundig Weekblad het verschijnen toe van het werk van Prof. Kluyskens over de « Voorrechten en Hypo-

theken», niet alleen omdat dit het allereerste werk was dat in het Nederlands werd gewijd aan deze moeilijke stof, maar tevens omdat het boek aanspraak kon maken op voortreffelijke wetenschappelijke verdiensten. Het verheugt ons dan ook ten zeerste dat reeds na betrekkelijk korte tijd een tweede druk van dit werk verschijnt en dezelfde weg van het succes opgaat als de verschillende andere delen der «Begin-selen van het burgerlijk recht» van de auteur.

Deze stof, die zovele studenten afschrikt en die door zovele practici zeer slecht gekend is, heeft in het boek van Prof. Kluyskens een synthetische bewerking ondergaan die haar herleidt tot zeer grote eenvoud en die lichtende klaarheid schept in wat aan velen als een duistere warboel voorkomt. Het boek draagt dezelfde stempel als al de overige zo gewaardeerde werken van de schrijver: duidelijke indeling, overvloedige documentatie en beoordeling van de vele betwiste vraagpunten met redelijkheid en gezonde zin.

De studenten zullen gretig naar dit boek grijpen maar wij weten bij ondervinding dat ook de jurist die in de praktijk staat, hij weze advocaat, magistraat of notaris, steeds met belangstelling het boek van Prof. Kluyskens zal naslaan waar hij steeds met zekerheid voortreffelijke voorlichting zal vinden.

Deze hoedanigheden van het werk verklaren ten volle het spoedig verschijnen van de tweede uitgave en waarborgen ook nog meerdere volgende uitgaven voor de toekomst.

R.V.

**Le Chevalier BRAAS: Précis de procédure pénale.** T. II, Livre second du Code d'instruction criminelle. - (3e édition revue et complétée). - E. Bruylant, Brussel. - 1951. - 1160 p.

Vorig jaar verscheen het eerste deel der 3e uitgave van het bekend «Précis de procédure pénale» van Prof. Braas der Universiteit te Luik. Bij de bespreking ervan hebben wij er op gewezen hoe deze nieuwe uitgave voorkwam als een volstrekt nieuw boek doordat de schrijver aan de stof een reusachtige uitbreiding had gegeven. Het tweede deel van deze editie werd dan ook met ongeduld verwacht en het zal vele juristen genoegen doen thans het volledig werk onder de hand te hebben. De hoedanigheden der werken van Prof. Braas dienen niet meer in het licht gesteld te worden. Zij zijn modellen van logische uiteenzetting, van harmonie tussen theorie en praktijk en, al zijn ze hoofdzakelijk voor de studenten bestemd, blijven zij steeds voor de meer gevorderde juristen een bron van wetenswaardigheden.

Het thans verschenen tweede deel behandelt de vonnisgerechten in eerste aanleg en in beroep, de procedure voor het Assisenhof, de rechtspleging voor de Kinderrechtbanken, het militair gerecht, de toepassing der wet van 9 April 1930 op de abnormalen en gewoontemisdadigers, de zittingsdelicten, de procedure voor het Hof van Verbreking, het eerherstel en de gerechtelijke bijstand.

De beide delen samen beslaan thans meer dan 1100 bladzijden en het werk is uitgegroeid verre buiten de perken van een studieboek en is geworden tot een van onze degelijkste en rijkste uiteenzettingen van de Belgische strafvordering.

R.V.

**Abonneert U op Rechtskundig Weekblad**

## BALIELEVEN

### VERBOND DER BELGISCHE ADVOCATEN

#### Vergadering te Kortrijk op 27 October 1951

De Belgische advocaten worden uitgenodigd op de algemene vergadering die zal plaats hebben in het Gerechtshof te Kortrijk, op Zaterdag 27 October 1951, te 15 uur.

Agenda:

1. Samenstelling van de Algemene Raad.
  2. De specialisering voor de jonge advocaten.
  3. De pensioenkas.
  4. De jonge advocaten en de Raad van State.
- Een thee zal aangeboden worden bij het eindigen van de vergadering door de Raad der Orde van de Balie te Kortrijk.

Door beslissing van de Raad der Orde in datum van 15 October 1951, heeft de Balie van Hasselt zich in haar geheel aangesloten bij het Verbond der Belgische Advocaten.

Het is de 4e balie die dergelijke beslissing neemt. Dat de andere spoedig volgen.

## TIJDSCHRIFTEN

**Rechtskundige Tijdschrift voor België** - 1951, n° 4. Dr. Jur. M. Gotzen: Het Oud-Antwerps Burgerlijk Procesrecht volgens de Costumiëre Redacties van de 16<sup>e</sup>-17<sup>e</sup> eeuw. — Rechtspraak.

**Algemeen Fiscaal Tijdschrift** - n° 1, September 1951. J. Lindemans: Moraliserende belastingen. Een misbruik van de wetgever. — A. Tiberghien: De verhouding fiscus-belastingplichtige ingeval van wettelijke interdictie.

**Nederlands Juristenblad** - 13 October 1951, afl. 35. Mr. J. G. Sauveplanne: Erkenning van Staten onder het Handvest der Verenigde Naties. — Mr. I. H. Ph. De Rode-Verschoor: Enige aspecten van de wettelijke staat van het luchtvaartuig.

**Weekblad voor Privaatrecht, Notaris-ambt en Registratie** - 4212, 13 October 1951.

Mr. H. Kingma Boltjes: Ongeldigheid van rechterlijke beschikkingen tot algemeen geldendverklaring als bedoeld in koninklijk besluit F. 281. — J. C. B. Goemans: Nogmaals artikel 60 lid 3 der Zegelwet. A. G. van den Berg, Artikel 60 (3) Zegelwet en normale hypothécaire leningen van rechtspersonen.

**Journal des Tribunaux** - 14 octobre 1951, n° 3909. Léon Cornil, Un avant-projet de loi sur l'adolescence coupable.

**Revue générale des Assurance et des Responsabilités.** Rechtspraak.

**Revue pratique du Notariat Belge** - n° 2334, La revue internationale du notariat.

**Revue de droit intellectuel** - n° 8-9, 1951. Marcel Gotzen: Les dépôts et cessions de marques à la lumière de l'arrêt de cassation du 8 février 1951.

**Recueil général de l'Enregistrement et du Notariat** - octobre 1951. Loi du 5 mars 1951. — Enregistrement — Droit de timbre — Succession.